No. 7. Donderdag 15 Februari 1923. 23ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Nederl.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO, Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Nood op St. Eustatius.

Landgenooten,

Weet gij, die wellicht nimmer Uw vaderland verliet, hoe streelend het voor 't oog is, te midden van vreemde nationaliteiten opeens de Hollandsche driekleur te ontwaren? Ik voor mij besefte dit eerst kort geleden, toen ik langs Venezuela, de Engelsche, Fransche en Amerikaansche Antillen reisde om St. Eustatius, Saba en St. Martin te bezoeken. Het is werkelijk een genot om zóó ver van huis zijnde, wederom Hollandsch gebied te betreden.

St. Eustatius, Saba en St. Martin, de Nederlandsche Bovenwindsche Eilanden, zijn voor het Moederland geen rijk en winstgevend bezit; integendeel! Op St. Eustatius heerscht zelfs nood en de bedoeling van dit stuk is, U, Hollanders op te wekken dien nood te lenigen. Er wordt in de laatste jaren zooveel gedaan voor hulpbehoevenden in het buitenland; doch hier betreft het hulp aan een eiland, dat fier en trotsch de Hollandsche vlag voert.

Zooals bekend mag worden geacht, heerscht in deze streken jaarlijks van medio Juli tot October de zoogenaamde orkaantijd. En men moet deze hebben meegemaakt om te kunnen beoordeelen, wat dit beteekent en hoe hecht en sterk woningen en schuren moeten zijn om aan een orkaan weerstand te kunnen bieden. Aan die hechtheid en aan dit weerstandsvermogen nu hapert maar al te veel. De bevolking mist het noodige geld om de meest noodzakelijke herstellingen te doen uitvoeren, terwijl onder de thans heerschende omstandigheden door haar aan nieuwbouw niet kan worden gedacht. Hier en daar moet het bestuur ingrijpen om die woningen, die direct levensgevaar opleveren, te ontruimen; maar dit kon helaas niet gepaard gaan met het beschikbaar stellen van eene nieuwe woning. Ook enkele herstellingen zijn verricht en konden sommigen geholpen worden door elders vrijgekomen afbraak te hunner beschikking te stellen.

De financiën laten het echter niet toe om van gouvernementswege aan woningbouw te beginnen en toch zouden de armsten der armen op St. Eustatius met een betrekkelijk klein bedrag zijn geholpen. Het gaat hier om een som van vijf duizend gulden, waarmede bereikt kan worden, dat alle inwoners die hunne woning hebben moeten ontruimen, eene aan de eischen van het klimaat voldoende woning zouden kunnen betrekken, terwijl aan hen, die onder voortdurende bedreiging leven, dat hun het dak boven het hoofd wordt weggenomen, voldoende huisvesting kan worden verschaft.

Een onderhoud, dat ik omtrent deze aangelegenheid had met den Gezaghebber der Bovenwindsche Eilanden, den heer J. van der Zee, kapitein der Infanterie O.-I. L. te St. Martin (Nederlandsch gedeelte) had tot resultaat, dat deze de bovengenoemde som voldoende achtte en zich gaarne bereid verklaarde eventueele giften in ontvangst te nemen en daarvan in de bladen verantwoording te doen.

Landgenooten! Die gezaghebber is de man, die door zijn werkkring volkomen op de hoogte is van den toestand op St. Eustatius en die kan beoordeelen, waar en op welke wijze de beschikbare gelden zullen moeten worden besteed, hetgeen onder zijn toezicht zal geschieden.

Hulp is hier dringend noodig en ik heb gemeend dezen oproep tot U te mogen richten, omdat ik er van overtuigd ben, dat niet aan een doovemansdeur zal worden geklopt en bovendien, omdat naar mijn meening dit de eenige manier is om iets te bereiken voor een noodlijdend Nederlandsch eiland. Het adres, waarheen U Uwe giften kunt zenden, n.l. van den heer J. van der Zee, vindt U hierboven vermeld.

Curaçao, den 3en Januari 1923.

J. H. C. VAN EIJK VAN VOORTHUIJSEN,
1ste Luitenant O.-I. L.

De Lacune.

Het is alleszins verklaarbaar, dat de Ver. „Oost en West" het wekken van belangstelling voor Indië als een harer voornaamste leuzen in haar banier geschreven heeft, immers dit vormt een middelpunt waaromheen alle andere desiderata zich groepen. De bewustwording van die twee-eenheid Nederland—Insulinde is ten eenemale afhankelijk van grondige kennis, die dan tot liefde uit-

groeit, en iedere practische Streber voor dat ideaal zal zich moeten stellen op het niet weg te redeneeren standpunt: Kennis van Indië en van deszelfs problemen is vóór alles noodig.

Aldus nader gaan beschouwende wat den heer P. J. Zürcher Jr. tot *Leitmotiv* van zijn artikel in het „Koloniaal Weekblad" van 26 Jan. j.l. diende, stellen wij eerst vast dit grondbeginsel met den heer Zurcher gemeen te hebben en betoogen wij, alvorens op dit stramien verder door te borduren, dat in den *grond* en het *wezen* zijner beschouwingen en de onze, de meest mogelijke overeenstemming bestaat. Dan abstraheeren wij geheel den persoon en de bedoeling van den geachten schrijver, waar wij immers ondanks onzen aanval op een groot deel van zijn betoog, toch tot eenzelfde practische slotsom zullen komen.

Mede vooraf dan ook onze erkenning, dat aan 's heeren Zürchers betoog een waarachtige liefde voor Indië ten grondslag ligt, zij het dan ook, dat wij onmiddellijk daar neven stellen, geconstateerd te hebben, dat die liefde voor zijn idealen, hem den tegenwoordigen toestand dermate door een zwarte bril heeft doen zien, dat hij in zijn weergave aan den waren stand van zaken schromelijk geweld aangedaan heeft.

Meer belangstelling en kennis over Indië, de artikelen daarover loopen als een gouden draad door alle Kol. Weekbladen heen. Aannemende, dat zij toch — zoo herhaaldelijk hetzelfde betoogd hebbend — wel uitwerking gehad moeten hebben, wordt het dan toch wel eens tijd, zonder overdrijving na te gaan, hoe het nu juist met die vervulling er van gesteld is, in welke mate dat „frappez toujours" succes heeft gehad.

Overdrijving schaadt altijd, men moet de zuivere diagnose stellen en juist door de erkenning van wat reeds bereikt is, constateeren, wat dan nog overblijft te doen, en dàt dan met dubbele energie aanpakken. Laten wij dan daarop onze aandacht en ons werken richten, maar onze krachten niet verspillen door tegen windmolens te vechten.

De heer Zürcher dan heeft een fel betoog gericht tegen een, zooals hij meent, ten eenenmale ontbreken van de allernoodzakelijkste kennis en belangstelling voor Indië. Men kan dit dikwijls en in alle toonaarden te hooren krijgen. 't Zijn klaagliederen, die telkenmale chronisch, wij zouden willen zeggen: bij het komen en vallen der bladeren, geuit schijnen moeten te worden.

Maar stellen wij nu die vraag eens zuiver. Welk figuur maken wij met onze belangstelling voor Indië in verhouding tot de koloniale belangstelling van het buitenland? En hoe is nu in feite de conduite-staat van die moederlandsche belangstelling?

Wij, Nederlanders, zijn altijd geneigd ons zelve te onderschatten en onze toestanden bij de buitenlandsche achter te stellen. Hebben die chriticasters dan inderdaad werkelijk wel eens in het buitenland, na een zorgvuldige bestudeering, geconstateerd, dat bij andere koloniseerende mogendheden die belangstelling voor hun koloniën zoo enorm veel grooter is, dan zij beweren, dat die hier gering is? Neen. En wij tarten ons het tegendeel te bewijzen, wanneer wij spijts traditioneel gekanker en nationaal ge-nurks, hier de boute

Feuilleton.

Van Curaçao naar Trinidad

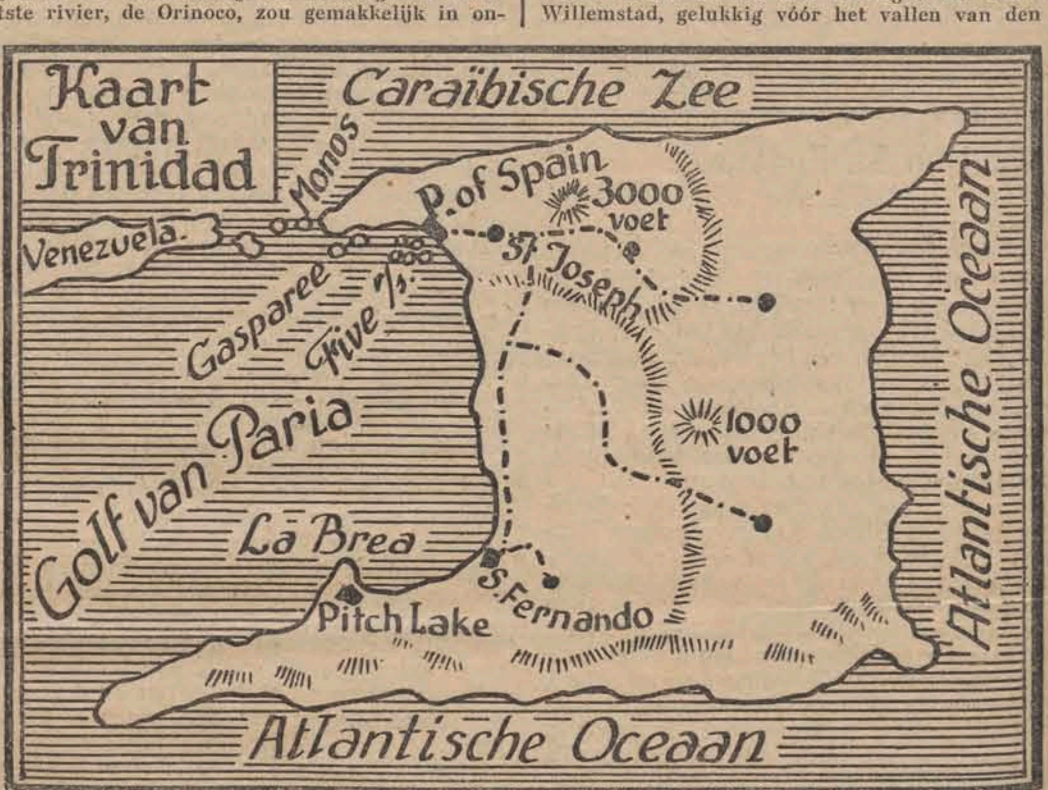
per S.S. „Nickerie".

Zondag 4 September 1921.

Het eiland Trinidad, gelegen aan de Noordkust van Zuid-Amerika, tegenover de deltavormige uitmonding van Venezuela's grootste rivier, de Orinoco, zou gemakkelijk in ongeveer 36 uren stoomens vanaf het eiland Curaçao te bereiken zijn, ware het niet, dat de meeste booten verschillende Venezolaansche havens aandoen, zoodat wij voor den betrekkelijk korten afstand ruim 5 dagen noodig hadden.

Dat de boot een dag te laat vertrok, was aanvankelijk een teleurstelling voor ons. Het verblijf in een woning, waar alles tot vertrek gereed is, waar alle leveranciers zijn afgezegd en de provisiekast leeg is, is geen gezellig verblijf, al zouden we dien eenen dag ook dan al niet van honger behoeven om te komen. En 't was ook weer een dag verlies, want de beschikbare tijd was kort en het af te werken program lang. Maar, die ééne dàg vertraging zou later blijken een geluk te zijn geweest, daar het ons juist een veel onheilbrengende orkaan, die dicht bij het eiland Trinidad zijn beginpunt had, deed ontloopen.

Zoo vertrokken we dan Zondag 5 uur uit de haven van Willemstad, gelukkig vóór het vallen van den avond, zoodat we nog ongestoord van het altoos imposante schouwspel konden genieten, dat stad en omgeving den vertrekkenden of aankomenden reiziger biedt. Onze eerste lan-

stelling durven poneeren, dat die belangstelling, die algemeene interesse, dat wat leeft in de volksziel voor het koloniaal belang en voor de koloniale politiek, in ons land *beduidend grooter* is, dan bij welke overige buitenlandsche koloniseerende mogendheid ook.

Uit eigen ervaring kunnen wij dit voornamelijk beoordeelen wat België, Frankrijk en (destijds) Duitschland betreft. Maar gezaghebbenden steun voor onze stelling vinden wij onder meer in het betoog van den heer Gerretson, die nog bij de jongste behandeling der Indische begrooting, met den meesten nadruk gelijke these verkondigde.

Inderdaad, die chronisch geworden jeremiade heeft langzamerhand zichzelve overleefd en haar actualiteit verloren. Zij, die daar slaken, kunnen zich onmogelijk voldoende rekenschap gegeven hebben: of de toestand wellicht niet veranderd is.

Immers, aan alle kanten valt in ons vaderland op Indisch gebied een opgewekt leven en streven waar te nemen, men behoeft daar waarachtig niet naar te zoeken. De voorlichting door tallooze en geregelde artikelen in couranten en tijdschriften, de verscheidene koloniale periodieken, de diverse koloniale vereenigingen en hare actieve werkzaamheid, de wetenschappelijke Genootschappen en Instituten, Studieclubs, Indische weken aan onze Universiteiten, Vacantie-leergangen, lezingen en tentoonstellingen het gansche land door, de goede verzorging van Indië op onze openbare Bibliotheken en Leeszalen, alles wijst onmiskenbaar op een gelukkige en diepgaande vorming der publieke opinie. Zelfs durven wij spreken van een *renaissance* van Indië op het politieke terrein, in het politieke leven, al zal men dan ook onmiddellijk aan komen dragen met het feit van de jongste werkelijk schandalige afjakkering der Indische Begrooting in de Tweede Kamer, staan wij niet toe, dat dit laatste een al te donkere schaduw werpt op ons optimistisch perspectief. Daartegenover staat immers weer direct, dat door de intrede van koloniale specialiteiten van den eersten rang, als Feber, Gerritzen, Colijn, Lovink en Van Boetzelaer van Dubbeldam een gedegen vóórbehandeling verzekerd is en hun namen wel borg zijn, dat dergelijke practijken hun laatste kans gehad hebben. In ieder geval zal men moeten toegeven, dat, ondanks de haast, de debatten dit keer op een ontegenzeggelijk hoog peil stonden, redevoeringen werden uitgesproken, wier gelijke men ver in de jaargangen der Handelingen zal moeten terugzoeken.

Maar, afgezien van de openbare behandeling in de Kamer, is de Koloniale Staatkunde ook tastbaar binnen de sfeer der actieve partij-politiek getrokken. Van recenten datum halen wij aan de beschouwingen door den heer Van Kol daaraan in „Het Volk” gewijd, kortgeleden begon de „Nederlander” met een uiteenzetting harer principieele koloniale politiek en, last not least, van den kant der Katholieke partij, die in den heer Feber een woordvoerder en propagandist gevonden heeft, die zijn groote taak op een aan het grootsche doel evenredige manier opvat, is in de naaste toekomst een bezieling te verwachten, die voor een blijvende Indische sympathie van dit belangrijke volksdeel het allerbeste hopen doet. Wij willen in dit verband nog even wijzen op de geregelde uitgave, nu reeds 1½ jaar lang, van een aparte „Indische Editie

---

dingsplaats aan de Venezolaansche kust was Porto Cabello, waar we tegen 6 uur in den morgen aankwamen. Wel is waar kan deze stad, hoewel voorname uitvoerhaven, niet op schoonheid bogen, doch steeds heeft het aankomen aldaar, in de ruime baai, omringd door hooge, groene bergen, een groote bekoring voor ons. Het dichte geboomte van het plein onmiddellijk bij de haven, de gezellig uitziende balustrade langs een gedeelte van de kademuur, het Hotel Los Banos vlak aan het water gelegen, dit alles doet van Porto Cabello meer verwachten dan de plaats in werkelijkheid is: een stad met rechte, leelijke straten, getraliede, uitstekende vensters, zooals in de meeste oude Spaansche steden, met winkels, die van buiten veel op pakhuizen gelijken, zonder uitstalramen en steeds blakende in een gloeiende, tropische zon. Alleen op de wegen langs het glasheldere, heerlijk blauw en groen gekleurde water van de Caraibische zee heeft men een heerlijk uitzicht op de begroeide bergen. De groote kooplieden die hier wonen, meest Duitschers, die hunne zaken in de stad, doch hunne woningen in het nabij gelegen dorpje San Esteban hebben, ongeveer een twintig minuten per auto dieper de bergen in, ontvluchten met hunne families dan ook meestal de stad gedurende de warmste maanden van het jaar, meest naar het verrukkelijke, koele Los Teques in de nabijheid van Caracas.

Nadat we in de baai op de komst van den dokter gewacht hadden en het schip daarna was opgestoomd tot vlak voor het douanekantoor, konden de voor hier bestemde en geneeskundig onderzochte en goedgekeurde reizigers aan wal gaan. Om 5 uur 's avonds zouden we weer vertrekken en zoo wilden we van den beschikbaren tijd gebruik maken om een tochtje naar San Esteban te maken, wat we bij ons vorig bezoek aan Porto Cabello verzuimd hadden. Het verkrijgen van een permit tot landing gaat hier altijd met zeer veel moeilijkheden gepaard, doch na lang wachten en veel gemarchandeer, waarbij een soort „witkiel”, die als tusschenpersoon dienst doet, herhaaldelijk van douane-kantoor naar boord heen en weer liep en daarbij zeer gewichtig deed, konden we voor 2 bolivar (*f* 1.—) de persoon aan land. Een officieel beambte houdt boven aan de landingstrap steeds trouw de wacht, dat niemand zonder permissie de boot verlaat.

Het tochtje naar San Esteban viel niet zoo bijzonder mee. Na eerst door een bosch van cocospalmen te zijn gereden en een riviertje te zijn gepasseerd, waarin de wielen van de auto tot de assen door het water gingen — in sommige tijden van het jaar is zoo'n riviertje geheel uitgedroogd — steeg de weg al kronkelend langzaam het gebergte in, tot we na ongeveer 15 minuten, op 't laatst door vele cacao-plantages heen, de eerste huizen van San Esteban zagen. Het geheel —de weg zoowel als de buitenhuizen, maakte echter over het geheel een zeer onverzorgden indruk, waarschijnlijk nog wel een gevolg van den oorlog. Het mooie was dus al spoedig afgekeken en zoo werd langs denzelfden weg de terugtocht aanvaard. Na nog de heele stad in alle richtingen doorkruist te hebben, had de tocht niet langer dan een uur geduurd, en kwamen we nog tijdig genoeg aan boord voor de lunch.

Nadat het schip zijn lading had ingenomen — hoofdzakelijk koffie, een der voornaamste uitvoerproducten van Venezuela — verliet het ongeveer 5 uur de kade, om verder in de baai te blijven stilliggen tot tegen middernacht. Tijdverlies, zou men zeggen, maar de afstand van Porto Cabello naar La Guaira, de volgende landingshaven, is niet groot, en voor het aanbreken van den dag kan er toch niet met het werk begonnen worden. We kwamen zoo dus tegen 6 uur 's morgens in de haven van La Guaira aan.

Toen we drie jaar geleden van New-York uit die plaats aandeden, en de bergen in zicht kregen, kort na het opkomen van de zon, trof ons het schitterend kleurenspel van goud en blauw en warm donkerrood, heerlijk uitkomend boven het groen van de zee. We hoopten nog weer eens van dat verrukkelijke schouwspel te kunnen genieten, en waren dus al tegen 5 uur aan dek. Maar we werden, helaas, teleurgesteld.

Waren we, van New-York komend, meer recht op La Guaira aangestevend, nu naderden we die haven, langs de kustlijn varende. Daarenboven was de lucht niet helder, maar was de opkomende zon door wolken omgeven, wat waarschijnlijk de oorzaken waren voor onze teleurstelling.

Niettemin bleef het toch een indrukwekkend gezicht, die hooge bergen, tot vlak aan de zee naderend, slechts een smalle kuststrook overlatend, waarop de stad gebouwd is. Daarbij maakt het warm roodbruin van de steensoort, waaruit het gebergte bestaat, een heerlijk effect tegen het omringende groen, en komen de grootere gebouwen en kleinere huisjes, tegen de bergen gebouwd, daar schilderachtig tegen uit, hoe armoedig die huisjes er ook bij een nadere beschouwing uitzien.

We hadden weer den geheelen dag voor ons en na het ontbijt gingen we dus aan wal, met een der dames-passagiers. Het aan land gaan is hier steeds gemakkelijker dan in Porto Cabello; men geeft eenvoudig zijn naam op, zonder iets te behoeven te betalen. In de stad is niet veel te zien en daarbij is het er ontzettend heet, zoodat we, na even een bezoek gebracht te hebben bij den Hollandschen Consul, met wien wij de vorige gelegenheid kennis maakten, al gauw het motortrammetje namen, dat ons, langs den voet der bergen en vlak langs zee in een kwartier naar het naburige badplaatsje Macuto bracht. Er is daar een heerlijke gelegenheid de zeebaden te gebruiken, een lommerrijke boulevard aan zee is een geliefkoosde wandelplaats van de bezoekers, eenige hotels bieden voldoende plaats aan hen, die gedurende den warmsten tijd van het jaar de hitte der

der Maasbode, maandelijks verschijnend en staande onder hoofdredactie van den heer Feber, waardoor een groote lezerskring op voortreffelijke wijze over de Koloniale problemen voorgelicht wordt.

Een pijnlijke opmerking echter moet ons nog van het hart. Waar de heer Zürcher betoogde, dat er geen andere rechtstreeksche belangstelling is voor Indië dan die naar de portemonnaie uitgaat, vragen wij ons af: hoe de schrijver hier is kunnen komen tot een totaal ignoreeren van Missie en Zending.

Honderdduizenden in den lande, zoowel Protestanten als Katholieken, hebben dáárdoor juist een band gevoeld met Indië, die reeds jaren bestaat en steeds nauwer wordt, een band, steviger dan welke ook, omdat hùn belangstelling rechtstreeks raakt de cultuur en den ziel van den bruinen broeder zelf. Niet in holle phrasen, maar in daden en met groote finantieele opoffering hebben zij die sympathie tot een onverwoestbaar gedenkteeken uitgebouwd. Veel meer dan de buitenstaander vermoedt, is een breede schare in den lande dáárdoor juist op de hoogte gekomen van Indië, waar het cultuurwerk, dat zij door hun steun mogelijk maakten en in stand hielden, ten nauwste correspondeerde met land en volk. En wie de Repertoria naslaat, ziet welk een vloed van literatuur door haar uitgestrooid is over het Hollandsche missionneerende volk, en men zal moeten toegeven, welk een belangrijke factor dit voor de bewustwording der massa geweest is en nog steeds is. Men mag welke godsdienstige overtuiging ook hebben, behoeft er zelfs absoluut gene te hebben, maar iedere onbevooroordeelde Indië-vriend zal den tol zijner bewondering en waardeering moeten brengen aan hetgeen door haar gepresteerd is.

Deze opsomming is een waarheid, is een realiteit, welke alle reden geeft tot een gezond en hoopvol optimisme. Want men moet onbeteekenende nevenzaken niet te hoog aanslaan, geen historische en vooral geographische lacunes zoeken door een vergrootglas. Wat weet de doorsnee-Nederlander van eigen geschiedenis, van eigen kaartenkennis? En is een verwijt van een verkeerde beklemtooning van aardrijkskundige namen in een voor Hollandsche ooren vreemd aandoende taal dan niet werkelijk wat al te ver gezocht?

Wij zelf hebben voor eenige jaren een hevige campagne gevoerd tegen een gebrek aan voldoende kennis en belangstelling bij een bepaalde groep, i.c. de leerlingen der hoogste klassen Gymnasia en H.B.S. en met succes. Maar wij vreezen, dat wij zeer weinig bereikt zouden hebben, indien wij begonnen waren met zulk een volkomen negatie van het reeds bestaande en met dergelijke futiele en enerveerende critiek, als waarmede de heer Zürcher thans aan komt dragen. Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd, laat ons voortbouwen op het reeds tot stand gekomene, en vooral het mooie en groote ideaal niet uit het oog verliezen door een krachtsverspilling aan nevenzaken, zoodat wij door de boomen het bosch niet zouden zien.

In het begin van ons artikel hebben wij onze gemeenschap van grondbeginsel en einddoel met den heer Zürcher gedemonstreerd en al moesten wij in den verderen loop van onze beschouwing te velde trekken tegen een absoluut verkeerde schatting van

---

Venezolaansche steden ontvluchten kunnen, zoodat Macuto de meestbezochte badplaats der Venezolanen is. Maar men moet er niet het comfort en de verstrooiingen der Europeesche badplaatsen zoeken: die vindt men er niet! 't Is er tamelijk primitief.

Toen we bezig waren, op een heerlijk zitje aan zee, de onvermijdelijke ansichtkaarten te schrijven, kwam een der heeren-passagiers van de boot zich bij ons voegen, een jongmensch, dat de reis van New-York naar Trinidad maakte, en met ons het tochtje naar San Esteban in Porto Cabello gemaakt had. In La Guaira hoorde hij, dat wij naar Macuto gegaan waren, wel een bewijs hoe vreemdelingen, en vooral niet-Venezolanen, daar spoedig opgemerkt worden. Het was dat jongmensch niet gelukt reisgezelschap te krijgen, om per auto even een kijkje in Caracas te gaan nemen (een afstand van ongeveer 2 uur), een uitstapje, dat wel de moeite loont door z'n interessante tocht dwars door de bergen, tot op 2000 M. stijgende. Maar alleen werd het hem te kostbaar, daar er gewoonlijk voor een auto heen en weer La Guaira-Caracas ƒ 75.— gerekend wordt. Per trein is die reis veel billijker: ƒ 6.— voor een enkele reis, doch er gaan maar 2 treinen per dag in iedere richting.

Vóór de lunch waren we weer aan boord terug, en brachten den namiddag zoek door wat naar het laden en lossen en het aankomen van de nieuwe passagiers te kijken, een altijd aangenaam tijdverdrijf. Toen we tegen een uur of zes het anker lichtten, speet het ons, toen het sein klonk om aan tafel te gaan, want het vertrek uit een bij avond verlichte haven levert altijd een schilderachtigen aanblik, en vooral hier, met de donkere bergen op den achtergrond en de verlichte gebouwen en kleinere huisjes langs de kade en tegen de bergen.

Cumana, een klein plaatsje aan de Noordkust van Venezuela, doch als uitvoerhaven niet onbelangrijk, was nu het doel van den tocht. 's Morgens heel in de vroegte, nadat we voortdurend de bijna onafgebroken bergreeks zeer van nabij hadden kunnen volgen, zoo dicht voeren wij langs de kust, kwamen wij daar aan. We konden hier niet, zooals te Porto Cabello en in La Guaira, tot vlak aan de kade komen, doch bleven een flink eind van de pier liggen, van welks eindpunt de gemeenschap met de aankomende schepen wordt onderhouden. De passagiers voor deze plaats werden met hunne bagage in een roeiboot naar de pier geroeid, nieuwe passagiers kwamen op dezelfde manier aan boord, terwijl groote roeibooten met 4 of 6 man de goederen aan de pier laadden en losten. Het loonde de moeite niet hier aan wal te gaan; vanaf het dek konden we met onzen kijker vrijwel alles opnemen wat er voor merkwaardigs te zien was, en zoo brachten we den dag dus met kijken en lezen en luieren door.

De lading, die we hier innamen, bestond uitsluitend uit balen koffie, bestemd voor Havre. Om 6 uur 's avonds werd het vertreksein gegeven, en gingen we op Pampatar (Pampataar) aan, de voornaamste haven van de Islas Margaritas of Margaretha-eilanden, bekend om hun parelvisscherij. Toen we daar vroeg in den morgen aankwamen — 't was toen Donderdag 8 September — begon al heel spoedig het laden van tallooze zakken met schelpen van den pareloester, zoodat niet alleen de ruimen, doch ook alle beschikbare dekruimten opgepropt waren. Men kan zich nauwelijks voorstellen, dat die schelpen nog eenige handelswaarde hebben, daar ze voor een groot deel in scherven in Europa aankomen, omdat de zakken door het aanhoudende verplaatsen veel te lijden hebben; maar de hooge vrachtprijzen, die men voor dezen schijnbaar waardeloozen rommel heeft te betalen, wettigen het vermoeden, dat er aan het verwerken van de van binnen fraai gekleurde, glinsterende schelpen tot fantasie-artikelen nog een goede winst te behalen is. Die geheele lading was voor Duitschland bestemd.

Hadden we al die dagen, dat we onderweg waren, steeds aan dek het heerlijkste weer genoten, met mooie heldere maannachten (in onze hut en in de salon was het steeds gloeiend heet), dien avond, dat we nog voor Pampatar lagen, moesten voor het eerst de regenzeilen worden neergelaten en was de zee tamelijk onstuimig, zoodat menigeen daarvan de onaangename gevolgen moest ondervinden.

Toen we 's morgens in onze hut ontwaakten, nadat het schip 's nachts weer was gaan varen, was de lucht weer geheel opgeklaard. Dien morgen echter vingen we een draadloos bericht op, meldende, dat er in de baai van Port of Spain, de plaats onzer bestemming, een hevige orkaan gewoed had, gaande in oostelijke richting, dus tegengesteld van de richting, waar wij op dat oogenblik waren. Waren we dus, zooals eerst was vastgesteld, Zaterdag van Willemstad vertrokken, dan zouden we dien Donderdagavond in de baai van Trinidad zijn geweest, om al de onaangenaamheden van een grooten storm te hebben ondervonden. Later lazen we, dat van een der passagiersbooten, die den orkaan ontmoet hadden, de reizigers 12 uren in hun hut waren opgesloten geweest, en wat dat zeggen wil, kan men slechts beoordeelen wanneer men in de tropen een zeereis heeft meegemaakt, en de patrijspoorten in de hut gesloten moeten blijven voor instroomenden regen. De hitte is er dan ondragelijk, waarbij in het laatst genoemde geval dan nog komt de angst van niets te zien en niet te weten, wat ons boven het hoofd zal hangen!

Bij genoemden storm, die verscheidene dagen heeft geduurd, steeds verder trekkende, is echter alleen enkel materieele schade te betreuren geweest; persoonlijke ongelukken vermeldden de bladen gelukkig niet.

(Wordt vervolgd.)

den momenteelen toestand, al moesten wij van leer gaan tegen een verkrachting der realiteit, al hebben wij pijnlijk moeten protesteeren tegen een negeering van de hoogste en ideaalste factor in onze moederlandsche belangstelling en liefde voor Indië, toch, waar bij ons vóór alles onaantastbaar stond het geloof aan de waarachtigheid en de zuiverheid van des heeren Zürchers bedoelingen en streven, zal ten slotte de aandachtige lezer op het einde toch niet zijn: „Bien étonné de nous trouver ensemble."

Want al het goede erkennende en toejuichende wat reeds in zulk een verheugende mate gedaan en verbeterd is, k[illegible]men wij immers met den heer Zürcher tot é[illegible]de slotsom, dat de grootste lacune nog is: d[illegible]voldoende behandeling van Indië bij het onderwijs, 't welk niet alleen op de Lagere School, maar evengoed bij het Middelbaar Onderwijs eenige geweldige dosissen te kort komt. Wanneer daarin verbetering zal gebracht zijn, dan zou er werkelijk nog maar weinig meer te wenschen overblijven. Want dan zou iedere Nederlandsche man en vrouw straks bezitten een gezonde dosis kennis, waarop niet alleen voortgebouwd zou kunnen worden, doch welke zelfs voor een goed begrijpen en liefhebben van Indië voldoende zou zijn.

De bereiking van dit einddoel moest ons steeds voor oogen staan en met alle krachten moet gestreefd worden naar de verwezenlijking daarvan, waartoe uiteraard zij, die op onderwijsgebied de lakens uitdeelen, gebracht moeten worden.

En ondertusschen? Kalm afwachten tot het eindelijk zoover zal zijn? Neen, intusschen kunnen wij op een andere manier reeds het hoognoodige doen om aan de jeugd en de verdere studeerende spes-patria, dus zoowel aan de massa als aan de regeerders van morgen, die grondige kennis te geven en die belangstelling bij te brengen, welke zij thans nog missen.

Hier denken wij aan cursussen, lezingen, causerieën met lichtbeelden, met films. Wanneer hier eens begonnen werd door een geregelde actie van buitenaf bij het onderwijs. Wij mogen toch zeker wel veronderstellen de medewerking niet alleen van organisaties op koloniaal gebied, maar ook van de directies der scholen. Sprekers zijn er genoeg te vinden en dat dit interessante onderwerp boeien zal en de gewenschte vruchten zal voortbrengen, behoeft geen betoog.

Of wij en anderen al een artikel schrijven, dat door derden met min- of meerdere belangstelling gelezen en vergeten wordt, daar schieten onze idealen al bitter weinig mee op. Daden moeten er het gevolg van zijn, in daden moet zich onze belangstelling en liefde toonen, want alleen door daden dienen wij ons ideaal, bereiken wij het einddoel.

Wat zal nu de *practische* uitwerking van dit ons artikel zijn. *De* lacune is getoond, aangevuld *moet* zij worden. Eén medestrever hebben wij zeker, wij zijn overtuigd van onzen geachten mede- tevens tegenstander, den heer Zürcher. En van wie nog meer??? *)

KEES R. VAN HOEK.

Rotterdam, 6 Februari 1923

* * *

N a s c h r i f t.

Met waardeering voor den prettigen toon en het zuivere standpunt van den geachten inzender, houde hij mij ten goede, dat ik het op enkele punten van zijn critisch betoog, tot mijn leedwezen, niet met hem eens kan zijn. Zoo ben ik bijv. tegen het stelsel van — wat men in militaire kringen noemt — dekking zoeken op je voorman, gelijk inzender hier in zekeren zin doet, waar hij zich beroept op de koloniale belangstelling bij andere staten. Ik weet het: deze is geen haar beter dan bij ons. 't Was wijlen Lord Northcliffe's klacht ook met betrekking tot de belangstelling voor de Britsche koloniën bij zijn eigen volk. Maar dit kan en mag voor ons geen excuus zijn om dit eigen euvel te vergoelijken of te verbergen. Dit: „O, in Engeland zijn ze net zoo", acht ik een der grondoorzaken van onzen achterstand in kennis en liefde van en voor onze koloniën. Ik wil den heer van H. ook geenszins tegenspreken, dat wij niet reeds iets bereikten en dat er al niet een en ander ten goede veranderd is, doch het is te weinig. En bovenal een opleving van de belangstelling voor al wat Indië is, treedt niet uit den kring van hen, die ook vroeger reeds vol belangstelling waren. 't *Blijven* dezelfde kringen waarin men belangstelling *toont* en belangstelling *vraagt* voor Indische zaken. Het zijn niet *de breede lagen* van *het Volk*, waaruit de begeerte, om Indië te kennen, ontspruit en men behoeft volstrekt geen vergrootglas om de lacunes op te sporen, die eene *vrij algemeene* belangstellingloosheid *onder het volk* demonstreeren. Missie en Zending streven zeker een goed doel na en ook zij bereiken iets, zij 't ook in andere richting. Voor een deel vallen de vruchten van haren arbeid ook wel in den schoot van hen voor wie ze dan mogelijk niet rechtstreeks bedoeld zijn.

Alles in alles ben ik ondanks de beschouwingen van den geachten inzender er niet van overtuigd, dat wij tevreden mogen zijn. Zoolang *de onderwijzer* een klemtoon op Célebes en Bornéo en Tjilatap verkeerd legt, is dit voor mij een bewijs, dat de jeugd nimmer *naar eisch* kan worden voorgelicht. Want uit dezen glad verkeerden klemtoon spreekt op zich zelf weer gebrek aan belangstelling en...... gebrek aan kennis. En van welke zijde moet de jeugd worden voorgelicht? Ik kan het dan ook met inzender niet eens zijn, dat ik mij bij mijn beschouwingen in nevenzaken verdiepend, krachtverspilling in de hand zou werken. Juist die nevenzaken zijn voor mij de hoofdpunten, de palen waarop het gebouw moet worden opgetrokken.

ZÜRCHER.

*) In de eerste plaats van de medewerkers van „Het Koloniaal Weekblad"; ja, natuurlijk stellig ook van „Boeatan" en haar Propaganda-Commissie, van de geheele Vereeniging „Oost en West" met al hare leden. Red.-Comm.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Tropisch-Nederl. Tentoonstelling.

De heer F. van Peski, lid van ons Hoofdbestuur, heeft namens het Plaatselijk Huldigings-Comité 1923 te 's-Gravenhage bij monde van den Gemeente-Secretaris den Heer Mr. Dr. ter Pelkwijk, eene uitnoodiging ontvangen tot het organiseeren eener Tropisch-Nederlandsche Tentoonstelling ter eere van het 25-jarig regeeringsjubileum van H. M. de Koningin, te houden in de maand Augustus in het gebouw van den Dierentuin te 's-Gravenhage.

Het ligt in de bedoeling door deze tentoonstelling een retrospectisch overzicht te geven van hetgeen in het Rijk buiten Europa tot stand, of tot verdere ontwikkeling kwam, gedurende de regeering van Hare Majesteit.

De heer van Peski verzocht den heer Staal, oud-Gouverneur van Suriname, hem bij de organisatie behulpzaam te willen zijn, aan welk verzoek de heer Staal voldeed, en zijn de beide heeren reeds met voorloopige besprekingen met interessenten begonnen.

Een nieuw Indisch Tooneelstuk.

Over het algemeen hebben schrijvers van Indische stukken, Fabricius, Victor Ido, Van Wermeskerken, niet te klagen over belangstelling in Nederland. De Indische tooneelliteratuur is echter nog weinig omvattend en er moet nog heel wat gebeuren, vóór de deftige moederlandsche literatoren haar voor „vol" zullen nemen. Daarom dat wij met vreugde inhalen een nieuw stuk, dat werkelijk de Indische tooneelletterkunde *verrijkt*.

Wij brengen het hier als „primeur". Het werd nog niet gedrukt en het werd nog niet gespeeld. Maar Cor Ruys nam het ter opvoering aan en binnen weinige weken komt het in den Haagschen Princesse-Schouwburg voor het eerst op de planken. De schrijver is in Indië bekend. Hij was eerst „Brammetje" van „*De Locomotief*". Wie herinnert zich zijn aardige versjes niet meer, al ligt de tijd alweer tien, twaalf jaar in het verleden. Later was hij „Abraham Exodus", die „Brieven van Buiten" in Indische bladen schreef. Brieven vanuit de wildernis. Hij *kent* de wildernis. Gelooft ons: hij kènt de „call of the jungle" en hij heeft de wildernis lief.

Iedereen die Indië kent, weet dat Abraham Exodus in de registers van den burgerlijken stand als Du Croo staat ingeschreven. Welnu, de heer Du Croo heeft een Indisch tooneelstuk geschreven en wij waren in de gelegenheid het te lezen. *Champagne...... (Anggoer poef)* heet het, en het wordt verder aangeduid als „Een Indische verlofgangers-idylle in drie bedrijven". Dat is vrij bescheiden. Want dit stuk gaat dieper dan men bij een „idylle" verwacht.

Dit stuk is geschreven door iemand die het Indische „buitenleven" door en door kent. Er zit in de 3de acte, die in de achtergalerij van een controleurswoning te Lahikaba speelt, „atmosfeer", de echte stemming van den tropenavond, daar ver, buiten, aan de grens van het oerwoud. Het eerste bedrijf brengt een controleur met verlof, energiek type, die niets van de slechte invloeden van een tienjarig verblijf in „de wildernis" heeft overgehouden, en een collega van hem, die door-en-door ver-Indischt en dus „grappig" is, in het zeer mondaine Haagsche milieu van Violette, een vriendin van Jim, den energieken Indischman, uit den tijd vóór hij naar de tropen ging. Violette heeft haar vriend en met de *sans gêne*, die zooveel bekoorlijks aan dergelijke milieux geeft, logeert Jim bij zijn vroegere vriendin en bij haar huidigen vriend, in welke gastvrije woning hij Mimi, dite d'Amour (du Variété) leert kennen. Het wordt een „verhouding", het wordt een korte...... episode.

Dit is de kracht van het stuk, dat het brengt de weelde en den weemoed van „een korte spanne tijds!" Heeft *Oud Heidelberg* zijn langjarig succes niet daaraan te danken? Wij zullen den inhoud niet op den voet volgen. Jim, de sterke man met de sterke ziel, heeft ook een rijk gemoedsleven. Hij kent de wildernis en hij...... kent de vrouw. Zijn collega gaat getrouwd naar Indië, hij keert alléén terug. Hij heeft zijn liefde, gindsch, de rimboe, het oerwoud, dat àlles vraagt en àlles geeft.

Er zijn zeer knappe dialogen in het stuk. Daar zijn de tooneelen in het eerste bedrijf, wanneer Jim tegen Violette en Mimi in den salon van de eerste — verrukkelijke tegenstelling — van den goddelijken rimboe spreekt en dan de cultuur van deze milieux, zooals ze *zijn* in Den Haag en elders, nu en dan cynisch maar verdiend harde zetten geeft:

— „Ik kom uit de wildernis, Violette," zegt Jim. „Daar leer je door de dingen héén zien. En daar zie je, precies zooals ze zijn......"

Dit stuk van Abraham Exodus durven wij succes voorspellen. Het is een gòed stuk. Er is liefde voor het tropische land, liefde voor het tropische volk, die te nobeler, te sterker groeit, wanneer zij gesteld wordt tegenover al die duistere en decadente machten die de verrotting brengen in de zoogenaamde beschaafde milieux van het mondaine leven. Daar schrijnt iets nu en dan......

Een Indisch stuk, waarmede de Indische tooneelletterkunde wordt *verrijkt*. Een goed speelbaar stuk, met veel inhoud en veel „tooneel". Maar een „idylle" is het niet.

K.

Ingezonden.

VEREENIGING ALGEMEEN BELANG.
Den Haag—Ned.-Indië.

's-Gravenhage, 4 Febr. 1923.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van uw entrefilet in het Koloniaal Weekblad, dd. 26 Januari 1923, over den barmhartigen Samaritaan Pa v. d. Steur te Magelang, stichting Oranje Nassauoord (onder bescherming van H. M. de Koningin-Moeder) heeft onze vereeniging den Bond van Eigenaren van Ned.-Indische Suikerfabrieken te 's-Gravenhage voorgesteld, om Pa v. d. Steur jaarlijks te begiftigen met *suiker* van de circa 186 suikerfabrieken op Java voor de voeding van zijn 700 pupillen.

Analphabeten in Ned.-Indië.

Volgens de volkstelling, in 1920 in Ned.-Indië gehouden en nu eerst gepubliceerd, zijn op Java van de ruim 135 duizend Europeanen ruim 23 duizend, die *niet* kunnen lezen en schrijven. Dit aantal lijkt ons *zeer onbetrouwbaar*.

Europeesche analphabeten hebben wij in de laatste tien jaren op Java *niet* aangetroffen. Welke categorie Europeanen bedoeld wordt, kunnen wij wel gissen. Het zijn n.l. de *Inlandsche* vrouwen, die *gehuwd* zijn met Totok of Indo en derhalve met Europeanen *gelijk gesteld* worden in rechten en verplichtingen. Het verslag had daarop moeten wijzen ter voorkoming van misverstand. *)

Lectuur voor ziekenhuizen, enz.

De vereeniging Algemeen Belang, Den Haag—Ned.-Indië verzocht den Landvoogd van Ned.-Indië te Buitenzorg en de tramdirecties op Java, om lectuur (dagbladen, enz.), welke de spoorwegreizigers kwijt willen zijn, aan de stations en halten in Ned.-Indië te doen verzamelen en dagelijks te doen bezorgen aan plaatselijke ziekenhuizen, gevangenissen, het oudemannenhuis te Semarang, de Leproserie te Pelantoengan (afdeeling Kendal), enz.

Het idee is niet nieuw. Wij hebben het afgekeken aan de stations in Nederland en willen graag hetzelfde zien in Indië.

Hoogachtend,

Namens het Bestuur V. A. B.
Den Haag—Ned.-Indië,
HENRI SWAVING.

*) Zie ook in onze rubriek Persoverzicht onder „De Volkstelling 1920". Red.-Comm.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het huldeblijk aan de Koningin.

In antwoord op zijn desbetreffend verzoek ontving het Uitvoerend Comité bericht van het „Hoofdcomité voor de herdenking van het regeeringsjubileum van H. M. de Koningin", dat H. M. met groote waardeering een huldeblijk zou aanvaarden voor eenig nuttig doeleinde, zooals bijvoorbeeld een *fonds voor wetenschappelijke onderzoekingen op het gebied van volksziekten in Indië en ter bestrijding van deze ziekten.*

In verband hiermede, aldus de *Loc.* van 28 Dec., is het Uitvoerend Comité van oordeel, dat een beslissing over de wijze, waarop dit doel door een eventueel in het leven te roepen stichting zou kunnen worden nagestreefd, voorloopig kan worden uitgesteld en dat derhalve voorshands nog geen aanleiding bestaat om een volledige vergadering van het Hoofdcomité, ingevolge de aangenomen werkwijze, bijeen te roepen. Deze vergadering zou derhalve kunnen worden uitgesteld, totdat omtrent de resultaten der inzameling eenige zekerheid is verkregen.

Exit 1922!

De *Loc.* van 30 Dec. bespreekt de hoofdmomenten van het afgeloopen jaar en geeft o.a. een waarschuwend woord ten aanzien van *het door bezuiningsformules bezworen landsbeleid*:

Men zal nog in later tijden 1922 het jaar van de groote koloniale inkrimping heeten. Moge het niet zijn, dat men het tevens het jaar van de groote koloniale afbrokkeling heeft te noemen.

Mogen wij 1922 zien als het jaar, waarin Indië zich met ernst is gaan inrichten op het betrachten van een bedachtzamer en stelselmatiger financieel beleid binnen de grenzen van een begrooting, welke op haar beurt binnen de grenzen van Indië's vermogen blijft, dan valt een ordening van de staathuishouding te roemen, gelijk ze ook in zoo menige particuliere bedrijfshuishouding onder den dwang der omstandigheden tot baat van de onderneming is ingezet. Maar ontaardt het beoefenen van een strakke economie onder reactionnairen invloed in een verzaking van staatsplicht ten aanzien van de volksontwikkeling, van de volksgezondheid, van de sociale nooden, kortom van al wat inwerkt op de volkskracht, dan zal gezegd moeten worden, dat in 1922 sloopers de posten der bouwers zijn gaan bezetten en dat zakenmanszuinigheid staatsmanswijsheid heeft bedrogen. Luisterend naar de adviezen door prof. dr. Treub, den genialen vertrouwensman van het koloniale grootkapitaal, uitgebracht, zal de Indische regeering hebben te aanvaarden de inderdaad klemmende bezwaren tegen een stelselloos stel van belastingen ingebracht, zal zij kapitaal-initiatief, waar doenlijk, hebben aan te moedigen, hindernissen, waar mogelijk, hebben weg te nemen, de ontwikkeling van handel en bedrijf naar vermogen hebben te bevorderen — maar zij zal de raadgevingen tot inkrimping van de staatsbemoeienis op sociaal terrein hebben te toetsen aan de adviezen van anderen, die meer onbevangen tegenover deze problemen staan dan het egocentrisch geneigde kapitaal uiteraard vermag. Het land zal er wel bij varen en de regeering worden geprezen om een beleid, dat verder ziet dan den sluitpost der begrooting.

Over de *Inlandsche beweging* in 1922 zegt het blad, dat hare onopmerkelijkheid opmerkelijk was. In het begin des jaars leek het wel of de onbesuisde pandhuisstaking het teeken zou worden voor een groot opgezette stakingsbeweging onder de Inlandsche werknemers, die zelfs in sommiger verbeelding al de vormen aannam van een algemeen Inlandsch verzet — men herinnere zich het Bataviasch initiatief tot het oprichten van burgerwachten —; doch heel deze actie zakte door het besliste optreden der overheid ten snelste ineen, verschillende leiders gingen eigener beweging „achteraf" en, als na een tropischen wervelwind, keerde een haast roerlooze kalmte weldra terug. Sinds is het rustig gebleven, en al zoekt een Tjokroaminoto na zijn vrijspraak de uiteenvallende deelen der Sarikat Islam met het oude bindmiddel der religie weder saam te voegen, en al prediken socialistische zoowel als communistische propagandisten hun onbegrepen stellingen in de Inheemsche maatschappij, 1922 toont ons ook in de Inlandsche beweging een afwezigheid van initiatief en voortvarendheid. Hiertoe zal wel niet weinig hebben bijgedragen de ruimheid der eerste voedingsmiddelen en de verlaagde prijzen van een belangrijk deel der levensbehoeften van de Inlandsche maatschappij. Worden deze factoren nu niet van werkgeverszijde op ondoordachte wijze aangegrepen tot een loonsverlaging buiten verhouding tot de daling van den inheemschen levensstandaard, dan behoeft voor gevaarlijke opleving der Inlandsche beweging voorshands geen vrees te bestaan. Men mag dan hopen, dat ze zich in wettige banen zal bewegen, als een steun verdienend streven naar politieke en oeconomische ontwikkeling, onder inachtneming van noodzakelijke zelfkritiek.

Twee Indische specialiteiten in de Tweede Kamer.

Mr. Thomas geeft in de *Java-Bode* van 26 Dec. een waardeerend oordeel over de beide Indische specialiteiten in de Tweede Kamer: *Mr. J. Gerritzen* (V. B.) en *Ir. L. J. W. Feber* (R. K.), naar aanleiding van hun naar Indië gesEinde maidenspeech. Hij schrijft:

Wel verschillend is het standpunt, dat beide volksvertegenwoordigers innemen.

Mr. Gerritzen is en blijft de financier. Alle staatkundige wijsheid begint bij wijs financieel beleid, en eerst dan kan het financieel beleid wijs worden genoemd, wanneer het de staatsuitgaven weet te houden, desnoods te dringen, binnen de normale perken der economische draagkracht van het volk. Dit is zijn staatkundig *credo* en daarnaar beoordeelt hij elken te nemen maatregel, die financieele gevolgen kan hebben.

Door zijn grondige kennis van Indië, zijne rijpe en rijke ervaring, welke hem in staat stelt de financieele kracht van Indie in 't algemeen en van de in Indië bestaande bevolkingsgroepen in 't bijzonder met groote nauwkeurigheid te bepalen, heeft de Indische begrooting voor hem een beteekenis als voor weinig andere Kamerleden. Strenglogische denker, op wien het optimisme niet het minste vat heeft, plaatst hij zich bij de beoordeeling van de mogelijke financieele gevolgen van economische maatregelen op den bodem der realiteit. *Se poser sur des choses qui existent* is de grondformule van zijn denktrant.

Een tikje pessimisme is hem niet vreemd. Wanneer hij bij de algemeene beschouwingen over de Indische begrooting zegt: „Het vooruitzicht voor 1924 geeft ook een vermeerdering van den reeds zoo grooten schuldenlast; rente en aflossing zullen eerlang 115 millioen 's jaars eischen of de helft der zuivere uitgaven", dan blijft hij zijn beschouwingswijze getrouw: hij verwaarloost de mogelijkheid, ja zelfs de waarschijnlijkheid van het meevallen der eindresultaten door vermindering van de uitgaven en vermeerdering van de inkomsten.

Het *Kamerlid Gerritzen* zal zich zelden anders vertoonen dan als den *financier Gerritzen*. De eigenlijke politiek zal hij heel filosofisch over zijn kant laten gaan om met Argus-oogen te blijven waken voor een consequente toepassing van een gezond financieel beleid.

„*Ir. Feber* is in menig opzicht een tegenvoeter van Mr. Gerritzen. Ir. Feber verklaart, zonder voorbehoud het ethisch standpunt in te nemen, en uit hetgeen hij verder zegt, straalt zulk een liberalisme door, dat ik niet aarzel hem onder onze vrijzinnigste Kamerleden te rangschikken.

Trouwens, toen de heer Feber nu ongeveer een jaar geleden hier te Batavia een politieke rede hield — als ik mij niet vergis als voorzitter van den Kath. Soc. Bond — heeft hij zulk een breed staatkundig standpunt ingenomen en zulke liberale staatkundige beginselen beleden, dat ik mij terstond gedrongen gevoelde hem daarvoor openlijk hulde te brengen en te verklaren, dat ik zijn intrede in onze Volksvertegenwoordiging van ganscher harte zou toejuichen.

„Bij het dilemna: Indisch of Nederlandsch belang, kiest spreker het eerste", meldt het Anetatelegram. Deze stellige verklaring van Ir. Feber bevreemdt mij geenszins. Iemand, vervuld met zulke liberale denkbeelden als hij, zal nooit gedoogen, dat het koloniaal belang aan het moederlandsche ondergeschikt wordt gemaakt.

En zoo heeft Indië dan in de Tweede Kamer twee specialiteiten gekregen, die, hoewel min of meer tegenvoeters van elkaar, niettemin door eendrachtigen, opbouwenden arbeid veel tot Indië's heil kunnen tot stand brengen. *Mr. Gerritzen*, de practicus, die den bodem der realiteit nooit verlaat, en naast hem *Ir. Feber*, de idealist, die aan gezonde, verstandige, tot hooger zedelijk peil opvoerende ethiek recht zal laten wedervaren! De practicus, wien de idealist den weg naar hooger-op wijst, en de idealist, die door den practicus voor de diepe afgronden van teleurstelling en ontgoocheling gewaarschuwd wordt, gelukkiger samenwerking is nauwelijks denkbaar!

Ik hoop en vertrouw, dat beide eminente mannen aan Nederland's politiek firmament zullen schitteren als Indië's Dioskuren, als Indië's Castor en Pollux, die het Indische schip van staat tot veilige leidstarren zijn.

De Volkstelling-1920.

Uit het lijvig verslag met bijlagen over de in November 1920 gehouden volkstelling *in Ned.-Indië* blijkt, dat de bevolking van geheel Indië bedraagt 49.350.834 personen, waaronder 24.555.709 mannen en 24.795.124 vrouwen. Voor de onderscheidene volksgroepen zijn deze cijfers:

	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.
Eur.	95.010	74.698	169.708
Inl.	23.903.054	24.401.566	48.304.620
Vr. Oost.	557.645	318.861	876.506

Op Java zijn onder de 135.288 Europeanen niet minder dan 23.287 analphabeten! Van de 34 millioen Inlanders van Java kunnen één millioen lezen en schrijven. Voor de Chineezen zijn deze cijfers 415.407 en 109.906, een gunstige verhouding, waarbij niet vergeten moet worden, dat de Chineezen hoofdzakelijk in onze groote bevolkingscentra gevestigd zijn.

Van het millioen Inlanders-alphabeten kunnen er 44.000 (hoofdzakelijk mannelijke) de Nederlandsche taal lezen en schrijven, van de 109.906 Chineezen-alphabeten 7.104.

In *de Buitengewesten* worden op totaal 34.420 Europeanen 7.594 analphabeten aangetroffen. Onder de bijna 14 millioen Inlanders zijn er 700.000, die lezen en schrijven kunnen. Is de verhouding op Java 1 op 34, voor de Buitengewesten is zij derhalve veel gunstiger: 1 op 20. Van genoemde 700.000 kunnen er slechts 17.000 de Nederlandsche taal lezen en schrijven wegens het geringe aantal Hollandsch-Inlandsche scholen in de Buitengewesten. Van de 461.000 Chineezen enz. kunnen er 95.000 lezen en schrijven en onder hen zijn 3268 de Nederlandsche taal „machtig".

Wat de *Sum. Post* in deze cijfers betreffende het alphabetisme en het analphabetisme in Indië 't meest treft, dat is *het ontstellend aantal Europeesche analphabeten*. Zeker, deze analphabeten zijn gedeclasseerden; voor hun wegzinking uit de eigenlijke Europeesche samenleving kan het gouvernement niet verantwoordelijk worden gesteld, doch zij zijn voor verreweg het grootste deel nakomelingen van indertijd naar Indië gekomen Nederlanders; en wat het onderwijs betreft heeft Indië zich tegenover deze afstammelingen van Nederlanders aan een groot verzuim schuldig gemaakt.

De Denen in Ned.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* vernam van den consul-generaal van Denemarken te Batavia, den heer *C. A. R. Bech*, dat bijna 400 Denen in Indië gevestigd zijn, met inbegrip van vrouwen en kinderen. Het begin der Deensche kolonie dagteekent van ongeveer 50 jaren geleden. Velen vonden een bestaan in gouvernementsdienst, in het leger als arts en apotheker, bij de B. O. W. en de S. S. als ingenieurs, terwijl ook vele Denen in het particuliere werkzaam zijn, o.a. in de cultures.

In de jaren, dat het moeilijk bleek Hollandsche krachten te betrekken, werden door de Indische Regeering vele Denen in dienst genomen en den heer Bech deed het daarom zeer veel genoegen, herhaaldelijk te hebben kunnen constateeren, dat zijn landgenooten over hun ondervindingen in Indië zeer voldaan zijn. Tevens had hij kunnen opmerken, dat de verhouding met de Hollandsche gemeenschap steeds uitstekend is geweest, hetgeen hem in zooverre niet heeft verbaasd, waar, in de vele jaren, dat hij met Hollanders heeft verkeerd, hem gebleken is, dat deze beide kleine naties in zoovele opzichten overeenstemmen. Vandaar dat ook de verhouding tusschen de Hollandsche kolonie in Denemarken en de Deensche samenleving steeds uitstekend is geweest.

Bijna alle Denen in Ned.-Indië zijn lid van de Deensche Vereeniging. Als zoodanig zijn zij tevens lid van de groote Deensche Vereeniging, omvattende alle Denen in het buitenland. Deze Vereeniging stelt zich ook ten doel de pogingen tot uitbreiding van den Deenschen export naar Ned.-Indië te steunen en grootere bekendheid te geven aan Denemarken als touristenland.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De suikerrietbranden op Java.

Telkenjare, wanneer de warme moesson de met suikerriet beplante tegalangronden op Java heeft droog gemaakt, hoort men steeds van plaats gehad hebbende suikerrietbranden spreken, die, naar men vermoedt, door de hand van kwaadwilligen zijn veroorzaakt.

Deze zich telkens herhalende ziekte is voor Hooger Bestuur de aanleiding geweest, om aan de Residenten op Java, in wier ressorten van eene suikerrietcultuur sprake kan zijn, de vraag te stellen, of die suikerrietbranden het gevolg waren van langdurige droogte, dan wel, dat zij te wijten zijn aan andere oorzaken, aan kwaadwilligheid, enz.

Voor het geval de uitkomsten van dit onderzoek de bestaande vermoedens bevestigden, zou naar de oorzaken van die kwaadwilligheid een onderzoek moeten worden ingesteld.

Volgens de gegevens van den berichtgever, voorkomende in de „Perniagaän" van 13 September 1922, hebben de navolgende Residenten in Oost- en Midden-Java met de suikercultuur bemoeienis, n.l. Soerabaija, Pasoeroean, Kediri, Madoera, Cheribon en Pekalongan, waarbij hij de opmerking maakt, dat, als de toestand van kwaadwilligheid werkelijk bestaat, zooals hij wordt vermoed te zijn, deze zich moet hebben verspreid over *geheel* Oost- en Midden-Java.

Hij neemt evenwel niet aan, dat de kwaadwilligen het er op zouden hebben gezet om alle suikerriettuinen in die streken te verbranden.

Die branden ontstaan, zijns inziens, gewoonlijk wegens de navolgende oorzaken:

1°. ondeugende buitensporigheden, naijver, enz. van enkele personen;

2°. wraakgevoel;

3°. het in moeilijkheden brengen van de mandoers, die dikwijls schuldeischers van de werknemers zijn;

4°. de aandacht van autoriteiten te vestigen op de tekortkomingen van de politie en het door haar gepresteerde slechte werk;

5°. grieven tegen de employee's op de suikerondernemingen;

6°. gebrekkige waakzaamheid tegen brandgevaar;

7°. spoedige teruggave van de door de bevolking aan de suikerondernemingen verhuurde gronden, en nog enkele andere redenen meer.

De genoemde zijn evenwel de algemeenste.

Of de Regeering, naar aanleiding van de gedane vraag, op die wijze zal worden ingelicht, zal moeten blijken; in elk geval acht zij het niet onmogelijk, dat het stilzwijgen door de autoriteiten zal worden bewaard.

Het strekt der Regeering tot lof, zegt de schrijver, dat zij wenscht te worden ingelicht omtrent de vraag, welke is gedaan, n.l. of de ijver der politie wel voldoende in staat is om het gevaar van suikerrietbranden te keeren.

Het beantwoorden dier vraag zal voor de autoriteiten wel gemakkelijker zijn geweest dan de eerste en met een zucht wel hierop zijn neergekomen dat men moet roeien met de riemen die men heeft.

De Resident van Besoeki beval ten deze aan het onderzoek en de behandeling dezer zaken door den Landraad zoo spoedig mogelijk te doen geschieden, een maatregel, zegt de schrijver, die voor alle strafzaken goed is, doch die eene onbillijkheid medebrengt voor de preventieve gevangenen, die op eene beschikking wachten.

Wil men toch eene zoo spoedig mogelijke veroordeeling, dan zal men het justitiepersoneel moeten versterken, waartegen dit bezwaar bestaat, dat er een tekort aan rechterlijke ambtenaren is.

De schrijver acht het vóórkomen van misdrijven beter dan het straffen van beklaagden en ziet, ook in het belang van de suikerondernemingen, het meeste heil in eene versterking van het aantal en eene verbetering van het gehalte van het politiepersoneel.

Het alcoholverbruik ter Oostkust van Sumatra.

De Handelsvereeniging ter Oostkust van Sumatra meldt de navolgende gegevens met betrekking tot het alcoholverbruik in dat gouvernement, en welke cijfers zijn overgenomen in de „Perniagaän" van 14 September 1922.

Daaruit zou blijken, dat de invoer van bier in het jaar 1921 is gedaald van 1.800.000 liter in 1920 tot 1 millioen liter.

46 pCt. kwam daarvan uit Duitschland, 35 pCt. uit Nederland (54 pCt. in het jaar 1915) en de rest van elders.

Ook de invoer van wijn ging achteruit, n.l. van 219.000 liter in 1920 tot 131.000 liter in 1921.

56 pCt. kwam daarvan uit Nederland en het restant uit Frankrijk en Duitschland.

De invoer van whisky steeg van 30.000 liter in 1920 tot 35.000 liter in 1921.

Daarvan kwamen 27.000 liter van Engeland, 5000 liter van Singapore en 3000 liter uit Nederland.

Van de 62.000 liter jenever kwamen in 1921 61.000 liter uit Nederland en het restant van Penang, Singapore en Engeland.

De invoer van cognac daalde van 90.000 liter in 1920 tot 61.000 liter in 1921.

Daarvan kwamen 33.000 liter uit Nederland, 10.000 liter uit Frankrijk, 11.000 liter van Singapore en de rest van elders.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Havenpolitiek ter hoofdplaats Makassar.

Het vraagstuk met betrekking tot de te volgen havenpolitiek ter hoofdplaats Makassar verkeert, blijkens het medegedeelde in de „Perniagaän" van 16 September 1922, in dit stadium, dat door Hooger Bestuur in Ned.-Indië, eenigen tijd geleden, aan den Directeur van het havenbedrijf is opgedragen aan de handels- en scheepvaartkantoren ter plaatse de vraag te stellen, op welke wijze de inkomsten en uitgaven van het havenbedrijf met elkander in evenwicht zouden kunnen worden gebracht, aangezien reeds gedurende verscheidene jaren de uitgaven hooger zijn dan de inkomsten.

De verslaggever voegt daaraan toe, dat van zijne zijde reeds langen tijd te voren was gewezen op het gevaar dat verbonden was aan de verhooging van haven- en goederengelden, die door den handel te Makassar moesten worden opgebracht en die voor dezen te zwaar zou blijken te zijn.

De Handelsvereeniging te Makassar heeft, naar aanleiding van een en ander, in eene ledenvergadering, eene commissie benoemd, die thans aan de haar gedane opdracht, om een rapport over de havenbegrooting in te dienen, heeft voldaan en waaraan in hoofdzaak het navolgende is ontleend.

Volgens gegevens van de commissie was het tekort van het havenbedrijf in het jaar 1921 *f* 401.410.01.

Voor het jaar 1922 zal dat tekort hooger zijn, in verband met het feit dat de bedragen van renteaflossing en afschrijving hooger zijn dan in het afgeloopen jaar.

In het jaar 1921 waren die beide bedragen *f* 643.545, en voor het jaar 1922 *f* 775.000, hetgeen een nadeelig verschil oplevert van *f* 131.454.35.

Van het begin af was de aandacht der commissie gevestigd op het middel van bezuiniging, doch bij het onderzoek bleek, dat de exploitatiekosten van het havenbedrijf behoorlijk waren en dat slechts enkele op de begrooting voorkomende posten in aanmerking konden komen voor eene vermindering.

Dit was ook de meening van den Directeur van het havenbedrijf, die, door ontslag van personeel en tengevolge van de intrekking van den duurtetoeslag, voor het jaar 1922 een bedrag van *f* 50.000, en misschien meer, wist te bezuinigen.

Naar schrijver's meening ware het nog beter geweest, wanneer men de administratie van den havenmeester bij het beheer van den havendirecteur had ondergebracht.

De kosten van onderhoud van de havenbrandspuit wenschte de commissie gehandhaafd te zien, doch de dure vrachtauto (voor boeientransport?) kon haars inziens worden ingetrokken, als zijnde van niet bijzonder veel nut.

De onkostenrekening van de wegen bedroeg *f* 64.872.54, n.l. *f* 5715.74 voor onderhoud en *f* 59156.80 voor rente en kapitaalaflossing.

Naar het oordeel van de commissie is het onbillijk om deze uitgaven op het havenbedrijf te brengen, waar andere bedrijven er ook van profiteeren en de haven zelve genoeg heeft aan den weg welke achter de handelsloodsen is gelegen.

Niettemin is het voor het havenbedrijf hoogst nuttig, dat die andere wegen er zijn.

Rente en kapitaalaflossing van het kade- en steigerbedrijf bedraagt per jaar *f* 346.696.04, doch zal voor het komende jaar wel hooger zijn.

Bij de berekening dier rente en van de huurprijzen der gebouwen zijn de voorschriften gevolgd van het Departement van Burgerlijke Openbare Werken, dat thans een voorstel heeft ingediend om de huurprijzen te verlagen.

In het geheel wordt de som, welke jaarlijks op het havenbedrijf tekort komt, geschat op ongeveer *f* 310.000, een bedrag, dat overeenkomt met dat van het jaar 1916, toen de handelstoestanden te Makassar nog gunstig waren.

Het verhoogen der haventarieven te Makassar ligt niet in de bedoeling van de Regeering, doch uit het rapport der commissie blijkt, dat ook zij gevaar ziet in eene verhooging der havenbelastingen.

De tijden zijn er haars inziens niet naar om den handel te Makassar meerdere geldelijke lasten op te leggen, welke nu reeds boven zijne krachten gaan, zoodat, als de Regeering versterking van

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

geldmiddelen noodig heeft, deze door verhooging van andere belastingen zullen moeten worden gevonden.

Het is wel opgevallen, dat de Regeering het advies heeft gevraagd, om de begrooting sluitend te maken op een moeilijk tijdstip voor den handel en terwijl men wist dat dit reeds niet kon geschieden tijdens de vroegere veel gunstiger toestanden.

In het advies der Handelsvereeniging wordt zoowel de verhooging der haven- als der goederengelden als gevaarlijk voor het bestaan der haven ontraden.

Deze laatste moet men trouwens reeds als een opslag beschouwen van de In- en Uitvoerrechten speciaal voor de hoofdplaats Makassar.

Deze algemeene verhooging der in- en uitvoertarieven voor alle havenplaatsen in Ned.-Indië heeft de goedkeuring noodig van Nederland, waar men juist naar verlaging van belastingtarieven streeft, terwijl die verhooging de aanleiding zou kunnen zijn, dat de handel van Makassar zich verplaatst naar Singapore, alwaar, naar men zegt, van de Indische stapelproducten geen speciale havenkosten worden geheven.

Met belangstelling wordt het verloop dezer aangelegenheid gevolgd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Febr.-afl. opent met een „Schets van de agrarische wetgeving in het rechtstreeks gestuurd gebied van Java en Madoera". De schr., Mr. J H. Heslinga, bedoelde ermede niet alleen een duidelijk beeld bij te brengen van de agrarische wetgeving, als in den titel staat uitgedrukt, maar ook om te doen uitkomen, dat deze wetgeving er op uit is, den inlander en zijn grond te beschermen. Wat ten opzichte hiervan dikwijls van zekere inlandsche zijde beweerd wordt, n.l. dat de gouvernementswetgeving ten aanzien van het grondenrecht den inlander uitbuit, is kortweg gezegd groote onzin. Veeleer mogen wij zeggen, het gouvernement heeft uitstekend werk geleverd, doch daar dit werk wel eens iets te bureaucratisch getint is, wordt veel ervan in de praktijk veronachtzaamd en heeft het, helaas, niet altijd de uitwerking, die men er oorspronkelijk van verwachtte.

Een middel ter verbetering is het populariseeren der gouvernementswetgeving en deze taak rust op die ambtenaren, die door hun functie dagelijks met den gewonen inlander in aanraking komen. Mogen zij hun taak verstandig en serieus opvatten!

De hr. L. L. F. de Greve waarschuwde 5 jaar geleden in de Indische Gids tegen de plannen om van Belawan een Oceaanhaven te maken. Thans komt hij in een artikel „Belawan Oceaänhaven" hierop terug.

De hr. De Gr. meent, dat er een einde moet gemaakt worden aan het storten van altijd meer millioenen in den zinkput Belawan — volgens de oorspronkelijke raming zou Belawan Oceaanhaven 7.15 millioen kosten, volgens de memorie van antwoord betreffende de Indische begrooting voor 1923 zal B. O. H. totaal in afgeronde cijfers 32 millioen kosten — en dit moet volgens hem geschieden door het begrip Oceaanhaven voor Belawan ten spoedigste radicaal op te geven. En wel als volgt: De aanlegkosten worden afgeschreven. Men zal daarmede voorkomen, dat later met een veelvoud daarvan hetzelfde zal moeten geschieden. Men besteede aan onderhoud der geul niet meer dan noodig zal zijn voor het bereikbaar houden der haven voor kustbooten, en kleinere oceaanstoomers bij hoogwater, men brenge huren, havengelden, enz. terug tot redelijke tarieven, en de voorspelling is niet gewaagd, dat men een goede rentegevende kusthaven zal hebben gekregen. Juist wat de Oostkust noodig had.

De hr. G. A. N. Scheltema de Heere schrijft over de belastinginvoering op Sumatra's Westkust in 1908, welke tot de bekende opstootjes aanleiding gaf. De schr., toentertijd Secretaris van het Gouv. Sumatra's Westkust, is met toestemming van Gouverneur F. A. Heckler, in die dagen opgetreden als correspondent van het Soerab. Handelsblad. Hij geeft nu de 25 in die hoedanigheid afgezonden telegrammen weer en licht die toe.

Overigens bevat deze afl. de vaste rubrieken Varia, Revue van Brochures, Wetenschap en Industrie, Koloniale literatuur.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van dl. 62, afl. 6. Spirochaeten bij acute

koortsige ziekten van onbekenden oorsprong in de tropen, door Dr. H. Vervoort. — Over het amyloide in de tropen, door Dr. A. J. F. Oudendal. — Over maagzweren in Deli, door W. Kouwenaar. — Zilversalvarsan en sulfoxylat bij malaria, door Dr. K. Surbek. — Jaarverslag van de Landskoepokinrichting en het Instituut Pasteur over het jaar 1921. — De uitkomsten van een oogonderzoek bij 350 lepreuzen. — Poliklinieken voor de bevolking, door J. de Ruyter.

Verder herdenkt in deze afl. Dr. Noordhoek Hegt de nagedachtenis van *Dr. A. H. Nijland*, waarbij vooral diens groote beteekenis uitkomt als Directeur van de Landskoepokinrichting en het Instituut Pasteur.

Toen Nijland in begin 1899 zijn ontslag als officier van gezondheid had verkregen en benoemd werd tot directeur van 's Lands Koepokinrichting en Instituut Pasteur, stelde hij zich als ideaal de bereiding van de koepokstof zoodanig te verbeteren dat geheel Indië van dierlijke stof zou kunnen worden voorzien. In 1897 werd van 223 kalveren een hoeveelheid vaccine verkregen voor 60.000 personen. In 1918, het jaar van Nijland's pensioneering, werd vaccine geleverd voor 7.780.000 personen, en daarvoor werden 53 karbouwen, 8 kalveren en 6 konijnen, dus in het geheel 67 dieren gebruikt. Dit succes is deels te danken aan het gebruik van de karbouw, deels aan de virulentie der koepokstof, waardoor het mogelijk is de vaccine met een veel grootere hoeveelheid glycerine te verdunnen dan vroeger het geval was. Deze grootere verdunning moet kort voor het gebruik geschieden, doch Nijland wist haar zoo eenvoudig en toch zoo doelmatig in te richten, dat dit gemakkelijk aan inlandsche vaccinateurs kon worden geleerd.

Nijland heeft ook groote verdiensten gehad in het organiseeren van den vaccinedienst, vooral in de buitenbezittingen. Hij ontwierp voor deze streken, waar zeer wanordelijke toestanden op dit gebied heerschten, een stelsel, waardoor het mogelijk was de vaccinateurs elken dag te controleeren en het werken van deze lieden veel productiever te maken. Het aantal vaccinedistricten kon daardoor worden verminderd en tevens werd er zorg gedragen dat zelfs de meest afgelegen kampongs regelmatig door de vaccinateurs werden bewerkt.

Nijland is steeds een voorvechter geweest voor de invoering van rechtstreekschen vaccinatiedwang. Dit ideaal heeft hij helaas niet mogen beleven.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Oorspronkelijke bijdragen in Deel XV, afl. 12. Productenboekhouding voor het boschbeheer op Java, door Ch. Lingt. — Een ontwerp voor de houtboekhouding in de djatibosschen op Java, door W. en J. H. Becking. — Boschbescherming op Java. — Regeling van het Indische boschbeheer in 1865 bij de Wet, door E. H. B. Brascamp. — Uitkomsten van een rooiproef in het djati beheerscomplex Gedangan (Java) in 1921—1922, door J. G. Westra.

Korte berichten. Boeboek in exporthout naar Australië, door L. G. E. Kalshoven. — Literatuur, enz.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Febr.-afl. De paarlvisscherij bij het eiland Margarita, door P. A. Euwens. (Een zeer interessant artikel, waarvan de belangrijkheid nog wordt verhoogd door het Naschrift van Prof. Dr. J. Boeke). — Over de bestuursinrichting over Curaçao, door Dr. B. de Gaay Fortman (vervolg). — Beschouwingen over het rapport Pyttersen, door Tj. Pyttersen (Antwoord aan den hr. B. J. Kluvers). — Oude scheepsjournalen, medegedeeld door Fr. Oudschans Dentz. (Korte inhoud van een in de Koloniale Boekerij te Paramaribo zich bevindend manuscript, waarin een 4-tal reisjournalen van 1757—1760). — Boekbespreking (De West-Indische Zaken van F. Wh. Hudig). — Steunfonds voor studeerenden uit West-Indië. — Bibliographie.

Djawa.

No. 3 van den tweeden jaarg. van het door het Java-Instituut uitgegeven orgaan opent met een geïllustreerde verhandeling van Mr. J. Kunst en C. J. A. Kunst-van Wely over Balische muziek. De schr. wijden hierbij hun aandacht aan 1°. Het karakter der Balische muziek, vergeleken met dat der Javaansche; 2°. De Balische toonschalen; 3°. Den bouw der gendings; 4°. De gamelans Gong en Semar Pegoelingan; 5°. De gamelan Angkloeng en andere muziekinstrumenten. Ten slotte een opgaaf van gedrukte bronnen over het onderwerp.

De hr. S. Koperberg schrijft over de Javaansche batikindustrie, welke in deze moeilijke tijden vooral steun en hulp noodig heeft. Deze tak van inheemsche nijverheid verdient geholpen te worden, niet alleen omdat zij onder een scherpe concurrentie heeft stand gehouden, maar zich tevens in tegenstelling tot veel Indische kunstnijverheid heeft weten aan te passen aan de steeds veranderende economische omstandigheden en daardoor getoond ten volle levensvatbaarheid te bezitten.

Ten slotte eene bijdrage van Inggris over het offerfeest „Barit". Dit feest, dat op een onbeplant rijstveld, dan wel

in het huis van een dessahoofd, in Zuid-Kedoe, plaats vindt, heeft drieërlei doel, n.l. 1°. om bij langdurige droogte den regen te doen komen; 2°. om de rijstziekten te verdrijven; 3°. om den rijstaanplant welig te doen groeien. Deze plechtigheid, Barit, wordt in de meeste gevallen opgeluisterd door een wajangpartij.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 6. Het voor en tegen van een beperking der rubberproductie, door J. Langhout (vervolg). — Rapport omtrent de uitkomsten van een voorloopig onderzoek naar de levensvatbaarheid van landbouwbedrijven in Suriname, door Tj. Pyttersen, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Rubberplantersvereeniging. — Gouvernements Kinaonderneming te Tjinjiroean (overzicht jaarverslag 1921). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over zgn. groote cultures.

Indië. Geïll. Weekblad.

Afl. 45. Huisvesting in Indië (vervolg), door N. — Over het paard in de Preanger-Regentschappen, door 't Hoen. — Indische herinneringen. V. Zij die vielen. VI. Reizen met de K. P. M., door M. A. van der Lijke. — Van Kolaka naar Mowewe, door L. Lindenborn. — Weerwolverij in Oost-Indië (vervolg), door L.

Vragen des Tijds.

Mr. G. J. Nolst Trenité schrijft in de Febr.-afl. over „Indisch waterrecht". Schr. bedoelt hiermede niet het waterrecht zooals dit zich openbaart in de zuiver Indonesische wereld (waaraan onlangs Mr. Joustra een acad. proefschr. wijdde), doch het waterrecht, dat de verhoudingen omvat zooals die in Indië ontstaan zijn na en door de intrede van de zeer belangrijke Europeesche landbouwnijverheid en de daarmede gepaard gaande werkzaamheid van het Ned. Gouvernement op dat gebied.

Nog steeds Jaarbeursversplintering in Indië.

De hr. W. Graadt van Roggen schrijft in zijn Jaarbeurskroniek van „In- en Uitvoer" (Nr. van 7 dezer): De heer Golding, vertegenwoordiger der regeering van West-Australië, heeft verklaard, niet te kunnen meewerken aan de deelneming van Australië, wanneer de Jaarbeurs ergens anders dan te Soerabaja, met name te Bandoeng, zou worden gehouden. Ook van de zijde van Japan mag gerekend worden op groote deelneming; maar ook slechts indien de Jaarbeurs te Soerabaja zal worden gehouden. De bezwaren van beide landen, Australië zoowel als Japan, berusten niet alleen op de groote onkosten van het transport naar Bandoeng, maar ook vreest men dat men te Bandoeng niet tot zaken zal komen, wat evenwel te Soerabaja wel zal gebeuren.

Lokale Belangen.

10e Jaarg., afl. 13. Waterverstrekking in de kampoengs te Soerabaja, door Dr. Ir. J. Versluys. — De financieele verhouding tusschen Land en Locaal Ressort, door R. — De Vereeniging van Locale ambtenaren. — De behandeling in den Volksraad van het voorstel tot wijziging der Lokale Raden Ordonnantie.

Ned.-Indisch Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Wat tot nu toe het Ned.-Indisch Rubbertijdschrift heette, is met 1 Jan. 1923 herdoopt en getiteld als hierboven staat. Het eerste Nr. bevat in hoofdzaak: Het uitvoerrecht op rubber, door Mr. G. J. Wijers. — De synthetische rubber, door K. Gottlob. — Soekaboemische Landbouwvereeniging. — Rubberplantersvereeniging. — Een bijdrage tot het bastonderzoek, door Dr. W. Bobilioff. — Financieel overzicht. — De theecultuur voorheen en thans (met ill.). — De kinabastcultuur in Ned.-Indië, door Dr. H. L. H. Zakrzecki.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Jan. 1923. De toekomst van Indië, door D. Bakker.

Orgaan der Ned. Zendingsvereeniging. Febr. 1923. Moeloed, door A. K. de Groot.

Annalen van het Missiehuis te Tilburg. Febr. 1923. Op zoek naar oermenschen in Zuid Nieuw-Guinea (vervolg), door H. Geurtjens.

Nederlandsch Zendingsblad. Febr. 1923. Van Tomoranga naar Pinares, door G. Stap-Cladder. — Herstellingsoord voor lijders aan tropische ziekten, door J. Fortuyn. — Suriname. De zendingspost Charlottenburg, door L. Fischer.

Het Missiewerk. Febr. 1923. R. Bazin over de bekeering der Mahomedanen, door C. J. Zwijsen. — Standpunt van den Missionaris tegenover de Chineesche taal, door Pater Schmid. — Indië en de Indische Missies.

* * *

A review of the ethnological investigations in the Dutch East Indian Archipelago, by J. C. van Eerde. Uitgave van de I. C. O.-Commissie. Met portretten van Prof. Kern, Snouck Hurgronje en Wilken. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Neu-Guinea, von E. Fuhrmann. (Schriften-Reihe-Kulturen der Erde, Material zur Kultur- und Kunstgeschichte aller Völker. Band XVI). Mit Tafeln. (Hagen i. W., Folkwang Verlag).

Verslag omtrent de Gouvernements-Kina-onderneming te Tjinjiroean (Pengalengan) over 1921. (Bandoeng, Visser en Co., 1922).

Das Tier in der Religion, von E. Fuhrmann. Mit 102 Abbildungen. (München, G. Müller, 1922).

Jaarverslag van de winning, het vervoer en den verkoop van Banka-tin over het exploitatiejaar 1919. (Weltevreden, Landsdrukkerij, 1922).

A contribution to the study of the oilpalm, Elaeis guineensis Jacq, by C. Yampolsky. (Bulletin du Jardin Botanique. Oct. '22).

Zeef- en waschproeven met Poeloe-Laoetkolen, door A. Gruyot van der Ham. (Verhandelingen Geol. Mijnb. Gen. Mijnb. Serie. Deel II, 2e Stuk).

Over instervingsziekte bij Hevea, door G. Gandrup. — Over de voor- en nadeelen van oculatie-aanplantingen van Hevea, door Dr. W. H. Arisz. — Reisaanteekeningen van Midden-Java. Over boeboekbestrijding, door J. Gandrup. — Bevindingen bij de boeboekbestrijding in Zuid-Banjoewangi. (Publicaties Ned.-Ind. Landb.-Syndicaat, 1922, afl. 33).

Tanimbareesche oudheden [d.w.z. ouden van dagen], door H. Geurtjens (met ill.). (Het Ind. Leven, 23 Dec. '22).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 51—52, jaarg. 1922. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Zaadvorming en zaadsteriliteit in Deli-tabak, door Dr. B. T. Palm. (Bulletin Deli Proefstation. No. 16). — De invloed van zwavelkoolstof op de kiemkracht van tabakszaad, door Dr. S. C. J. Jochems. (Id. No. 17).

„'s Konings stoom packet Curaçao", door J. W. van Nouhuys. (Marineblad, 5 Febr. '23).

Koepang. Een herinnering uit Ned.-Indië, door G. K. M. ill. (Eigen Haard, 27 Jan. '23).

De Indonesische Universiteit (Overzicht eener voordracht van ir. Kiewiet de Jonge). (Minerva, 26 Jan. '23). — Het A.B.-Comité (Analfabetisme Bestrijdings Comité in Indië), door G. T. S(tibbe). (Id. 2 Febr. '23).

Meer inkt! door H. F. Tillema. (Hygiënische beschouwing). (Vrije Arbeid, Jan. '23).

Suriname (wordt vervolgd). (Orang Peladang, Jan. '23).

De Proeftuin voor bergcultures van het Besoekisch Proefstation, door Dr. A. J. Ultée. (Mededeelingen Besoekisch Proefstation, No. 33).

Die Petroleumgewinnung Niederländisch-Indiens. (Deutsche Wacht, 1922, No. 11).

Petroleum in the Netherlands East Indies. — The spice islands of the world. (Holland and her Colonies, Jan. '23).

Economisch overzicht van Nederlandsch-Borneo sedert 1914. (Korte Berichten, 28 Dec. '22).

Verslag van de Ombilinmijnen over het jaar 1920. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Indische belastingen en bezuiniging in de Indische financiën, door H. Ch. G. J. v. d. M. (De Vrijheid, 7 Febr. '23).

Waak op, Nederland! (Suriname en wij), door L. Knappert. — In Java's Hoogland. M. ill. (Neerlandia, Febr. '23).

Het rubbervraagstuk, door J. A. Ruys, J. N. Burger en P. J. Schalkwijk. (Econom. Statistische Berichten, 1923, bl. 1, 47 en 52). — Het aandeel van de suiker op Java in de spoor- en tramwegen. (Id. bl. 9).

Suriname.

De redacteur van deze rubriek heeft tot onze spijt wegens ziekte geen bijdrage kunnen inzenden.

Red.-Comm.

Curaçao.

Waarheid en droomen.

Het *Bulletin de la Société Belge d'Etudes Coloniales* bevat in nrs. 7—8 van Juli-Augustus 1922 eene bijdrage van Th. de Steitberg over Curaçao. Daarin wordt meegedeeld, dat het eiland in de 15e en 16e eeuw een roovershol en toevluchtsoord voor kapers was; gedurende langer dan een eeuw was het de schrik der scheepvaart naar West-Indië en Midden-Amerika. Onder de eilanden, die met Curaçao één kolonie vormen, wordt merkwaardigerwijs St. Martin N. G. vergeten.

Bij zijn eerste bezoek aan Curaçao werd de schrijver levendig verrast door den aanblik van een stad met geheele witte huizen, gedekt door roode dakpannen, juist zooals in de Nederlandsche Zuiderzee-dorpen; het leven en de zeden der bewoners bevestigden dezen indruk.

Het Papiamentsch wordt een mengelmoes van Spaansch, oud-Fransch, Engelsch, Hollandsch, Duitsch en Hebreeuwsch genoemd. Voor vreemdelingen levert deze taal groote moeilijkheid op; zij is bijna niet te leeren, noch te begrijpen.

De tijd van grooten voorspoed is voorbij. Curaçao heeft nu een wereldnaam, dank zij de likeur, die nochtans slechts voor een duizendste gedeelte op Curaçao gemaakt wordt, terwijl groote hoeveelheden uit Holland worden ingevoerd en vervolgens van Curaçao weer daarheen teruggebracht als echte Curaçao-likeur; daar gemaakt.

Daar het eiland bergachtig en droog is, kan landbouw er niet bestaan. Wat suiker en katoen worden ten koste van de grootste moeilijkheden verbouwd met behulp van artesisch putwater.

In tijden van werkeloosheid en geldgebrek eet de neger een dozijn mango's, drinkt een kan water en geniet dan van een kalme, geruste slaap, die hem gedurende een twaalf uren in een toestand van gevoelloosheid brengt.

Curaçao heeft twee instituten: „Wellington" voor meisjes, onder leiding van Franciscaner zusters, met ongeveer 400 leerlingen en Sint Thomas voor jongens.

„L'ile de Curaçao est une colonie modèle, gouvernée par des autorités d'une grande compétence."

Nieuwe uitgaven voor de economische ontwikkeling van het eiland en het welzijn der bevolking maken wel eens een beroep op den geldelijken steun van het moederland noodig.

De Cur. Petroleum-Maatschappij.

Sinds de vorige week doen allerlei geruchten de ronde omtrent een mogelijke verplaatsing van de *Cur. Petrol. Mij.* van de *Isla* naar Venezuela. De grond voor deze geruchten zou een telegram zijn door den Directeur den heer Bierman, ontvangen van de hoofddirectie in Holland, met de vraag, binnen welken tijd de geheele installatie der raffinaderij op *Asiënto* zou kunnen gedemonteerd en naar Venezuela worden overgebracht. Wij kennen het antwoord niet. Doch de vraag alleen reeds heeft al tot heel wat onrust en gissingen op Curaçao aanleiding gegeven. Onwillekeurig zou men geneigd zijn eenig verband te zien tusschen deze plannen en de verhooging der loodsdienstgelden, die onlangs door den K. R. gevoteerd werd. Doch zij schijnt geheel ergers anders te zoeken.

Het is zeker, dat de *Cur. Petr. Mij.* er naar streeft de productiekosten van haar bedrijf, die buitengewoon hoog zijn, aanzienlijk te verminderen. Die hooge kosten spruiten voort uit het transport door de vloot van lichters en tankschepen van San Lorenzo (Maracaibo) naar onze haven tot aanvoer van de ruwe olie. Zelfs door den aanleg van een pijpleiding naar een punt buiten de golf van Maracaibo, zouden wel grootere tankschepen kunnen gebruikt worden en dus grootere hoeveelheden ruw olie ineens kunnen overgebracht en dus ook het aantal der reizen en de afstand van het vervoer aanmerkelijk gereduceerd, doch dit transport zelf toch nooit geheel kunnen uitgeschakeld worden, zelfs in het haast ondenkbare geval dat die pijpleiding tot aan Coro werd doorgetrokken.

Van den anderen kant neemt de productie der Venezolaansche petroleumbronnen onder beheer der *Caribbean Petroleum Cy.* dagelijks toe.

Zoo werd den 14 December l.l. in het dorp *La Rosa* (Cabimas, district Bolivar) een nieuwe bron aangeboord, waaruit met ontzaggelijk geweld de petroleum tot 1500 voet opspoot. Haar dagelijksche productie wordt op 50.000 vaten geschat. Bij het eerste bericht werd door de Mij. op haar terrein *Mene Grande*, binnen weinige uren een stoomketel, twee stoompompen en groote hoeveelheden buizen van groote doorsnede in gereedheid gebracht en een leger van 600 werklieden gemobiliseerd om terstond de eerst noodige werkzaamheden te verrichten.

Een vloed van petroleum heeft de heele streek van *La Rosa* doen onderloopen en de olie stroomt in de golf van Maracaibo in zulk een overdaad, dat den 20 December de petroleum reeds de grens van *La Rancheria* en *Los Haticos* dicht bij de stad Maracaibo bereikt had.

Deze nieuwe bron vertegenwoordigt dus voor de *Caribbean Petr. Cy.* een reuzenfortuin, doch doet de bezorgdheid, hoe deze bron voorloopig te stoppen en voor later deze reuzenvoorraad te kunnen verwerken en raffineeren, nog in evenredigheid toenemen. Blijft de raffinaderij op Curaçao gevestigd, dan moet de transportvloot voor de ruw-olie-aanvoer nog enorm uitgebreid worden en zullen dus deze aanzienlijke transportkosten op het bedrijf blijven drukken en nog toenemen.

Voor de oplossing van deze kapitale moeilijkheid ziet zich de *Koninklijke* thans geplaatst, en de vraag, aan den heer Bierman telegrafisch gericht, beweegt zich in diezelfde lijn om de noodige gegevens te verkrijgen die moeilijkheid tot een bevredigende oplossing te brengen.

De verbinding der Bovenwindsche eilanden.

Over de reizen der tegenwoordige gouvernementsschoener schrijft de *Amigoe*:

„De *Virginia* zeilde 29 October St. Martijn binnen. Daar de gezaghebber op St. Eustatius was, vertrok de *Virginia*, zonder eenige carga te lossen naar dat eiland om het hoofd der drie eilanden naar zijn residentie-plaats terug te brengen. Terwijl de *Virginia* in de haven van St. Eustatius lag, kon evenmin iets gelost worden, want de carga van St. Martijn lag bovenop.

Toen de *Virginia* den gezaghebber had teruggebracht (geen torpedo's vergezellen het schip) moest nog de rechter van Saba naar St. Martijn vervoerd worden. Eerst vijf dagen na aankomst op de Bovenwindsche Eilanden kon de *Virginia* haar laatste lading lossen. De *Virginia* verliet zeer spoedig Curaçao; vele menschen van buiten hadden geen gelegenheid hun brieven bijtijds te posten (tenzij ze onmiddellijk gewaarschuwd waren) en waarom verliet het schip zoo spoedig de haven? Niet ter wille van het volk, zooals het vermelde feit kan bewijzen.

In October hebben we ook in vier volle weken geen rechtstreeksche verbinding gehad met St. Thomas naar Curaçao om de heeren Molenkamp en Roosema, die beiden den nieuwen motor voor het draadloos station op St. Martijn hadden opgesteld, weer naar Curaçao terug te brengen. Gelukkig ontmoetten zij op St. Thomas de *Champion*, die daar voor de reis naar Curaçao gereed lag, zoodat zij met de *Champion* naar Curaçao vertrokken, waar zij Donderdagmorgen aankwamen. De *Virginia* kon dus toen weer naar St. Martijn terugkeeren."

40 jaar.

De heer J. H. Perret Gentil, hoofdcommies op „Financiën", was 18 Dec. l.l. 40 jaren in dienst van het gouvernement.

De *Amigoe* is haar 40sten jaargang ingegaan.

K. R.

De heer H. Statius Muller heeft ontslag genomen als lid van den Kolonialen Raad. Bijna tien jaren had hij als zoodanig zitting.

Curaçao-Album.

Een keurig album met plaatjes van het eiland is door „El Louvre" in den handel gebracht. Veel oude bekende plaatjes en eenige heel mooie nieuwe zijn hier bijeengebracht. Het Hollandsch is helaas niet overal onberispelijk.

Vastgeloopen.

Donderdagavond (30 Nov.) tusschen 7 en 8 uur is de *West-Katan* van de *California-Line* vóór de haven even buiten de boei, vóórdat nog de loods aan boord was, vastgeloopen. Met alle macht is de loods den geheelen nacht en gisterenmorgen aan het werk geweest om de boot los te krijgen. De *President Gomez* heeft al zijn krachten er op verspild. De eene tros na de andere brak in stukken. De gestrande boot stuurde een draadloos bericht naar de *West-Jessup*, een zusterschip van dezelfde lijn, dat op 50 mijl afstand in de richting van Panama was, om assistentie te komen verleenen. Aan dezen stoomer gelukte het eindelijk gisterenmorgen tegen 11 uur de boot weer vlot te krijgen, die daarna blijkbaar ongedeerd onze haven binnenstoomde.

De *West-Jessup*, die hem uit zijn benarden toestand verlost had, stoomde daarna weg, om zijn reis verder voort te zetten.

De *West-Katan* kwam van San Francisco door het Panama-kanaal met 200 ton lading gezaagde planken voor kisten en vaten voor de *Curaçaosche Petroleum-Maatschappij*.

(*A. d. C.*).

Scheepvaartberichten.

Wisalco opent een nieuwe stoomvaartlijn, de S. M. S. V. (*Steel-Motor-Sailing-Vessel*) tusschen Curaçao en Gulfports, via Jacmel (Haïti) en Kingston (Jamaica). Het zijn uitsluitend vrachtschepen.

(*A. d. C.*).

Uit den Verren Vreemde.

Lausanne—Smyrna.

Tegen dat de vertegenwoordigers van de bij de oplossing der Levantkwestie betrokken mogendheden te Lausanne zouden bijeenkomen, en lord Curzon en Mussolini nog even met Poincaré te Parijs samenkwamen om vooruit vast te stellen hoe den gang van zaken in de Zwitsersche conferentiestad behoorde te zijn, spraken wij als onze verwachting uit, dat de groote drie wel eens een lesje konden krijgen, waaruit zij tot de wetenschap zouden komen, dat zij geenszins zoo almachtig zijn als zij zich dit verbeeldden. De Turk, zich sterk voelende door nationalen geestdrift èn door de overtuiging niets te vreezen te hebben van de lamgevochten entente, zou vergaande eischen stellen, steeds met de slotsom: „geven jullie niet toe, kom dan maar op, wij vreezen een oorlog niet."

Dit is inderdaad het samenvattend beeld geworden van de geheele, lange, langgerekte conferentie. Tot het laatst toe, ja, thans zelfs nog na de mislukking, kunnen Poincaré en Mussolini, evenmin als Curzon, die de conferentie in persoon geleid heeft, gelooven, dat een macht ter wereld zich tegenover hen heeft durven plaatsen, hun voorstellen van de hand heeft gewezen, hen een groote diplomatieke nederlaag bezorgd heeft. Tijdens de drie maanden der onderhandeling gaven zij minstens eens per week toe aan een Turkschen eisch, onder de plechtige verklaring telkens, ook dit offer nog te brengen om hun vèrgaande vredesgezindheid te bewijzen, maar hiermede nu ook tot de uiterste concessie gegaan te zijn. Zij bleven zich dan groot voelen door die laatste concessie en door die flinke verklaring, doch de geheele wereld vroeg: welke zal nu de volgende laatste concessie worden?

De groote heeren kregen met en door dit alles al meer en meer behoefte aan het leveren van het onweerlegbaar bewijs van hun doorzicht en staatsmansbeleid, bewijs dat het vredesverdrag brengen zou. De Turken voelden dit natuurlijk en het moedigde hen aan nog maar meer te eischen.

Als de jager bredouille huiswaarts keert, heeft hij tot het laatste toe hoop uit een koolveld of een boschje een haas te zien opspringen. Bij de grens van zijn jachtterrein stelt hij zijn heengaan nog even uit. Tehuis gekomen heeft hij een verhaal, om anderen en zich zelf wijs te maken, dat eerst het doorzoeken van het ongunstige terrein en het inschieten van het nieuwe geweer moesten vooraf gaan, maar dat hierdoor nu juist het succes ten volle verzekerd is geworden; morgen zal men dit wel merken. Ook zou 't hem niet verwonderen als hij toch nog een haas aangeschoten had, waarvan straks dan wel bericht zal komen.

Zoo is 't de groote heeren gegaan. Curzon bleef na de eindconferentie te Lausanne in zijn hotel wachten op het bericht, dat de Fransche, Italiaansche, Amerikaansche heel groote heeren, die met Ismet Pacha napraatten, hem de bekeering van de Turken alsnog zouden melden. Deze vertegenwoordigers van de groote Europeesche en Amerikaansche mogendheden bleven ook hopen: „stel uw vertrek nog even uit," rieden zij Curzon aan. De Engelschman deed dit: een half uur. Hij vertrok bredouille. De anderen bleven alsnog napraten. Ismet Pacha, niet doorloopend in chagrijnstemming kunnende blijven, lachte tot verpoozing. Dadelijk telegrafeerde men aan den Britschen minister van buitenlandsche zaken: hij lacht, hij is dus tot inkeer gekomen. En de minister verscheen in den ministerraad te Londen met de verzekering, dat hij geenszins onverrichterzake en met leege handen thuis kwam, de aangeschoten haas zou gauw nagebracht worden.

Of het gebeurde te Smyrna sedert tot ander, tot juister inzicht gebracht heeft?

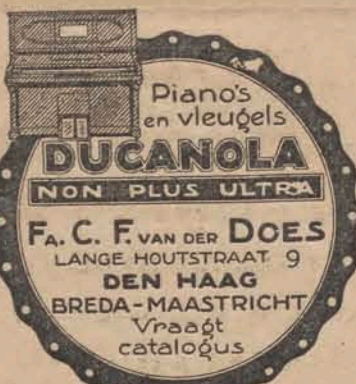
Naar onze opvatting is het door Turkije aan die mogendheden, welke oorlogsschepen in de haven van Smyrna hebben, gestelde ultimatum om die haven door die schepen te doen verlaten, een consequente voortzetting van de te Lausanne duidelijk aangegeven politiek der regeering van Angora. In alle besprekingen heeft Ismet Pacha, en nog sterker Riza Noer bey, doen uitkomen, dat Turkije wil worden beschouwd als een mondigen staat, ten volle de gelijkwaardige van de Europeesche staten, die te Lausanne mede aanzaten. Met het afbreken der onderhandelingen te Lausanne kon de te Moedanië overeengekomen wapenstilstand als afgeloopen worden beschouwd. Moest Turkije zich hierdoor weer op voet van oorlog achten, dan was 't tot zekere hoogte nog een beleefdheid de oorlogsschepen, die 't in zijn (thans Turksche) haven kan opsluiten, de gelegenheid te laten daaruit te vertrekken. Dit schijnt inderdaad de opzet van het ultimatum geweest te zijn. Naast deze opvatting heeft een andere ingang gevonden; volgens deze is de vredesconferentie niet afgeloopen, doch slechts verdaagd, de wapenstilstand van Moedania zou dan niet automatisch beëindigd zijn. Ismet Pacha heeft zich tegen deze opvatting, naar verklaard wordt, niet verzet. De groote heeren kunnen zich nu weer groot voelen: 't doorzochte ongunstige terrein, het ingeschoten geweer! Kemal Pacha en een meerderheid der Nationale vergadering schijnen voor deze opvatting ook wat te kunnen voelen, dit zou dan het rekken van het Smyrna-ultimatum verklaren. Maar ook buiten oorlogstijd hebben vreemde mogendheden het recht niet tegen den wil van een souvereinen staat in oorlogsschepen in een haven te posteeren. De regeering van Angora zal, indien zij de bedreiging van 't ultimatum niet in een daadwerkelijk optreden omzet, toch niet nalaten, dunkt ons, ook in deze aan de betrokken regeeringen haar recht te doen kennen om in een Turksche haven zich zelf verantwoordelijk te stellen voor de veiligheid, op dezelfden voet als die mogendheden dit zelf in haar eigen havens ten opzichte van de Turken doen.

Mocht 't tot een conflict komen, dan kunnen de vreemde mogendheden, door een afsluiting ter zee van de engten, Turkije zwaar treffen, in dit middel ligt een grootere macht dan in een gewapend optreden te land. 't Is echter volstrekt niet zeker dat Turkije hierdoor tot spoedig toegeven te dwingen zou wezen; het middel zou in elk geval ter weerszijden enorme offers vergen, die waarschijnlijk meer en weer meer offers zouden meesleepen. De financieele offers zouden zelfs door 't bezit van de Mosoelpetroleumvelden niet goed te maken zijn, een bezit, dat bovendien voor geen van beiden onvoorwaardelijk aan de zegepraal te verbinden is. Moge dit conflict voorkomen worden! De roem-gevoeligheid der politieke sterren is echter een gevaarlijk punt; zullen zij, die zich als de onfeilbare leiders der wereldpolitiek beschouwen, of willen doen beschouwen (hetgeen nog erger is), kunnen en willen inzien dat Turkije niets anders vraagt dan hetgeen elk hunner zelf zou vragen, indien het om de souvereine rechten van zijn land ging? Hiertoe is het noodig de zaak van neutraal standpunt te bekijken, en wie in de politiek partij is verliest de objectiviteit, of wil men 't anders: voor hem wordt partijdigheid een deel der objectiviteit.

De verplichte huwelijken volgens de Angora wetten.

Onlangs lazen wij, dat Moestapha Kemal, de leider der jong-Turksche beweging, in het huwelijk getreden is. Hij heeft dit gedaan vóór dat de wet op de huwelijksplicht bij de Nationale Vergadering te Angora in behandeling komt. 't Daar aan de orde komende ontwerp legt aan ieder man

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

van 25 jaar de plicht tot trouwen op, alleen een geneeskundige verklaring kan vrijstelling bezorgen. Wie niet trouwt zal een vierde van zijn inkomsten in beslag zien nemen, ten bate van onbemiddelde gehuwden, en zal niet in aanmerking kunnen komen voor een openbaar of bijzonder ambt.

De wet gaat verder. Wanneer een getrouwd man door zijn bezigheden verplicht is de plaats waar zijn gezin woont voor een bepaalden, aangegeven tijd te verlaten, terwijl zijn vrouw hem niet kan vergezellen, dan zal hij een tweede vrouw hebben te nemen. Bij zijn terugkeer zal deze haar plaats aan den huiselijken haard behooren te krijgen. De rijke Turk, die bij 't overschrijden van 50 jaren slechts één vrouw mocht hebben, zal door de wet verplicht worden een tweede gemalin te nemen, danwel de bescherming op zich te nemen van een of meer wezen.

Dit alles geeft de minimumgrens aan voor de wettelijke huwelijken, de harem wordt hiermede niet uit de Turksche zeden verbannen.

De groote aardbeving in den Stillen Oceaan.

Of moeten wij beter van een zeebeving spreken? Atlassen geven soms het halfrond van de grootste wateroppervlakte weer; in het meest waterrijke gedeelte van dat zeegebied heeft den 4en Februari de uitbarsting gewoed, die den Stillen Oceaan in een alles vernielende woestheid gebracht heeft. In heftigheid is de uitwerking, die van de uitbarsting van de Pelé in 1902 nabijgekomen, en zij is dan ook door geheel Noord-Amerika gevoeld.

In Midden-Amerika en in de eilanden van den Grooten- of Stillen Oceaan hebben vloedgolven groote schade veroorzaakt. De Hawai-eilanden schijnen het meeste geleden te hebben, de haven van Hilo werd door een vloed van 12 voet hoog geteisterd, die aan velen het leven moet hebben gekost. Uit Wiakea werd het verlies van vele visschersvaartuigen bericht. Kahuloei had een herhaling van zeven vloedgolven te doorstaan.

Tegelijkertijd werd weer vulkanische werking gemeld van kraters in Californië en wordt zelfs een ontwaken van vulkanen tot in Aljaska gevreesd. De Ometepe in Nicaragua (M. Amerika) wierp gloeiende asch uit.

Aldus in oostelijke strekking. Het feit, dat de telegrafische gemeenschap van het vasteland met Guam, in het westen van den Stillen Oceaan, en met Samowa in het zuiden verbroken is, wijst op een enorme uitgestrektheid van den ramp. Bijzonderheden over het gebeurde in het rijk der vele eilanden en eilandjes zullen ons slechts zeer geleidelijk bereiken.

't Mag nog als een geluk beschouwd worden, dat de uitbarsting zich in het gebied van het meeste water heeft afgespeeld, de gevolgen zouden zeker nog veel ernstiger zijn geweest als de verwoesting een vastelandgebied tot middenpunt had gehad.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. van der Valk, Ruitersweg 105, Hilversum, als leeraar bij het middelbaar of technisch onderwijs;

Mej. C. A. van Battum, Goudenregenstraat 26, Den Haag, als onderwijzeres.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer met de hoofdakte en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.

Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.

Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst).

Directrice bij de militaire hospitalen.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling, onderafdeeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

BESCHIKBAAR.

Mutaties van 7 tot 14 Febr. 1923.

Nieuwe Leden.

J. A. Toens, Boschlaan, Doorn (afd. Utrecht), ƒ 5.

J. A. Th. Berg, Cand. Gezaghebber B. B., Weltevreden, Sawah Besar 18, ƒ 5.

Afschrijven.

Mr. H. E. Oving, Groningen, Heersingel 30.

Adresveranderingen.

H. B. Breijer, van: Amsterdam, 2de Weteringplantsoen 7, naar: Rotterdam, Piekstraat 15, ƒ 5.

Mevr. A. Savage, geb. Harloff, van: Londen naar: Utrecht, Maliebaan 78A, ƒ 5.

L. P. Makkink, Luit.-Kolonel N.-I. L., van: Ginneken, Baronielaan 209, naar: Wiesbaden, Adelheidstraat 95 I.

A. E. Kerkhoven, Directeur „Ardja Sari", van: Bandoeng, naar: Apeldoorn, Loolaan 52, ƒ 5.

Mevr. Hupscher, geb. Heijting, van: Renkum, Oranje Nassauoord, naar: Heelsum.

H. J. van Brink, Den Haag, van: Mauritskade 39 naar: Goudsbloemlaan 9.

Th. Ketjen, Den Haag, van: Van Blankenburgstraat 1.., naar: Cornelis Speelmanstraat 33.

Mej. A. Bosch, van: Den Haag, Juliana van Stolberglaan 72, naar: Breda, St. Elisabethgasthuis, Leuvenaarstr., ƒ 2.50.

L. O. Bentum, van: Groningen, N. Veemarkt 1, naar: Den Haag, Wilhelminastraat 90, ƒ 5.

F. A. E. Laceulle, Ass.-Resident, Den Haag, van: Dep. v. Koloniën naar: Antonie Duyckstraat 110.

Mr. H. Benjamins, van: Hotel Witte Brug, Den Haag, naar: Hotel „Campbell", Avenue Fried. Coud 47 Etoile te Parijs.

H. J. Hartgers, Onderw. 1e kl., van: Vroomshoop naar: Den Haag, van Merlenstraat 116, ƒ 5.

G. J. Baggerman, Den Haag, van: Kranenburgweg 1.. naar: Helenastraat 44.

C. R. Bakhuizen van den Brink, Oud-Directeur van Financiën, van: Rijswijk, Laan Hofrust 3, naar: Den Haag, Goudsbloemlaan 11.

Mevr. H. M. Bakhuizen van den Brink, van: Rijswijk, Laan Hofrust 3, naar: Den Haag, Goudsbloemlaan 11.

Mr. Is. Cassutto, Ambtenaar Dep. van Onderwijs, van: Den Haag, Frederik Hendriklaan 17, naar: Batavia, Poste restante.

P. S. J. Ably, Adm. Ambt. B. B., van: Haarlem, Johan de Breukstraat 31, naar: Weltevreden, p/a. Sorgdrager, Gang Halte Dierentuin.

H. J. J. van Sluys, Inspecteur Pandhuisdienst, van: Bandoeng, Dep. v. Gouv. Bedr., naar: Weltevreden, Javastr. 5..

W. W. E. Thoden van Velzen, Secretaris Immigratiedienst, van: Buitenzorg, Hotel Pension „Plantentuin", naar: Medan.

C. H. J. van Baren, Leeraar M. O., van: Weltevreden, Dep. v. Ond., naar: Bandoeng.

J. Passchier, Onderwijzer, van: Soemenep naar: Ternate.

Dr. J. W. Poser, Off. v. Gez. 1e kl., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Koeta-Radja.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 4, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

A. H. Jansen, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handelsrecht, Laan van Meerdervoort 294, Den Haag.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdeeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren *f* 1,50, noenmaal *f* 0.75 en diner *f* 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0 25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, resid. Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** uur en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in Moderne Talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Leiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Zweedsche Gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.